HET FASCISME EN ZIJN RESULTATEN

DOOR

H. DE VRIES DE HEEKELINGEN

OUD-HOOGLEERAAR AAN DE

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT VAN NIJMEGEN

NAAR DEN FRANSCHEN TEKST VERTAALD DOOR

WOUTER LUTKIE PRIESTER

CENTRALE UITGEVERIJ „OISTERWIJK" TE OISTERWIJK

HET FASCISME EN ZIJN RESULTATEN

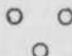
DOOR H. DE VRIES DE HEEKELINGEN

:- OUD-HOOGLEERAAR AAN DE -:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT VAN NIJMEGEN

NAAR DEN FRANSCHEN TEKST VERTAALD

DOOR WOUTER LUTKIE, PRIESTER

CENTRALE UITGEVERIJ „OISTERWIJK" TE OISTERWIJK

Van denzelden schrijver :

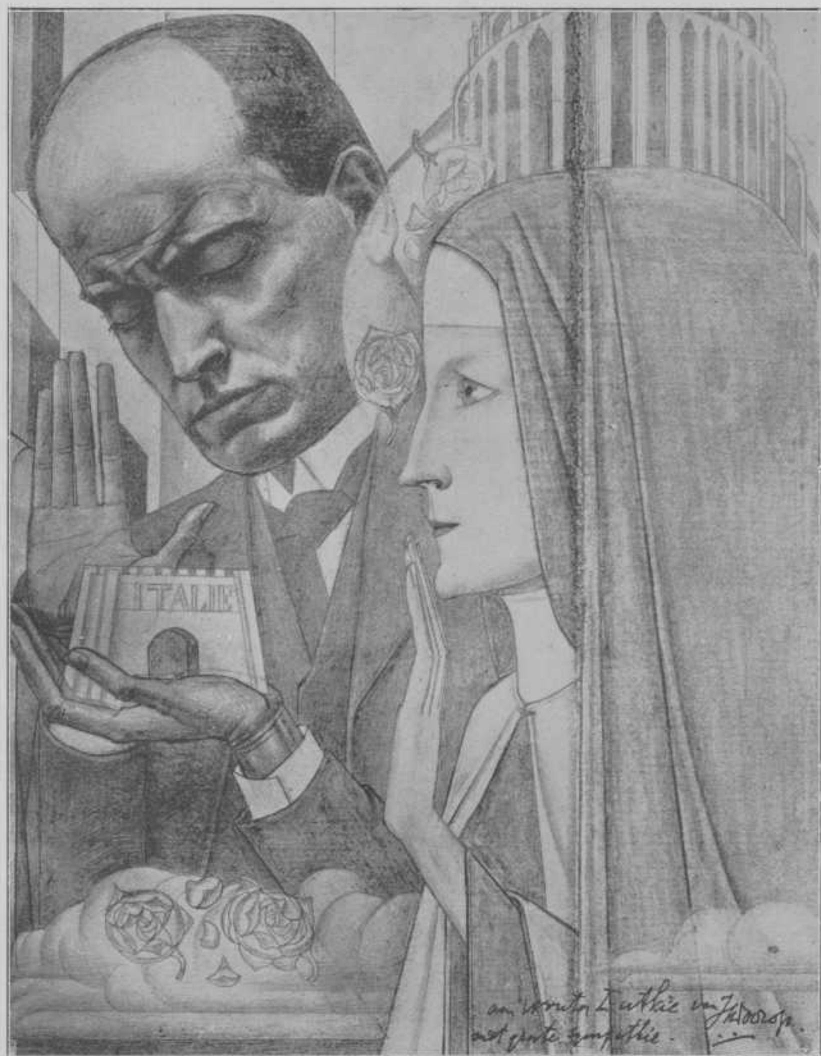
„Genève pépinière du Calvinisme hollandais", Tome I Les étudiants des Pays-Bas à Genève au temps de Théodore de Bèze", Fribourg (Suisse), 1918.
Tome II, „Correspondance des élèves de Théodore de Bèze après leur départ de Genève", La Haye, 1924.

„Correspondance de Bonaventura Vulcanius pendant son séjour à Cologne, Genève et Bâle" (1573—1577), La Haye, 1923.

„Carmina Arminii, Quelques poésies de Jacques Arminius", La Haye, 1926.

INHOUD

Teekening: Jan Toorop

Cliché A. C. Verhees. 's Bosch

„....restituis rem" (Virg. Aen. VI-846)

INTRODUCTIE

Il Fascismo è tal cosa che quando si è impadronito di un' anima non la lascià più. Mussolini

De niet-Italiaansche bewoners van Europa kan men thans in drie klassen verdeelen :

I Zij die begrijpen, dat het fascisme de orde vertegenwoordigt, de discipline, de hierarchie, de eerbied voor den godsdienst, de vaderlandsliefde en de aanvaarding van het offer. Dit zijn degenen die sympathie en bewondering hebben voor het fascisme.

II Anderen die het fascisme óók begrijpen en die er zich terdege rekenschap van geven, dat de algemeene invoering van dit systeem den dood beteekent van het parlementarisme, dat hun lief is, hoezeer ook verdorven en versleten, en een eind zal maken aan het anti-clericalisme, waaraan zij

hun ziel verkocht hebben. De personen die het fascisme vanuit dit bijzondere oogpunt bezien, zijn gelijk te stellen met hen die onder de „linkschen" geen vijanden willen hebben, en die, willens of niet, werken voor de overwinning van ideeën, waarvan we de resultaten zien bij de moordenaars en vervolgers in Rusland en Mexico. Zij eischen en vieren de vrijheid, naar de „rechten van den mensch" en de „beginselen" van 1789, maar zij roepen een tyrannie over de menschheid af zooals de wereld nog geen had gekend.

III De derde categorie omvat de groote meerderheid der Europeanen. Zij begrijpen niets. Op politiek gebied kennen zij slechts partijen van rechts en partijen van links, en desnoods ook partijen van 't midden. En zij zitten met de handen in 't haar om het fascisme te klassificeeren. Sommigen zeggen dat de fascisten de allerergste soort conservatieven en reactionnairen zijn, dat zij door middel van terreur regeeren, dat zij de laatste vrijheden der arme werklieden onderdrukken, en dat zij een „witte garde" vormen voor de kapitalisten en vooral voor de grondeigenaars. 1) — Anderen verzekeren dat deze eersten zich vergissen, dat integendeel die vreeselijke fascisten vermomde communisten zijn, dat de vrijmetselarij, schijnbaar opgeheven, overal

den toon aangeeft en heerscht, en dat het leven van hen die zich tegen deze vermomde Brs . · . verzetten, voortdurend in gevaar is. 2) — Weer anderen verklaren dat het fascisme in 't geheel geen leer heeft. Zij betwisten aan Mussolini het vaderschap van zijn program. Zijn economische politiek zou die van Nitti zijn ; zijn nationale of nationalistische politiek ontleend aan Enrico Corradini ; zijn religieuse politiek slechts mogelijk dank de voorbereiding door Don Sturzo ; zijn sociaal program geïnspireerd door de theorieën van Filippo Turati ; de fascistische staat zou, volgens Benedetto Croce, anders niet zijn dan de liberale staat.

Zoo wordt de moeilijkheid begrijpelijk voor hen die het fascistisch Italie niet van nabij kennen. Wat ervan te denken? Waar het te rangschikken : rechts, links, centraal ? Deze aarzeling is intusschen gegrond, want, naar de oude terminologie, kan het fascisme niet onder de politieke partijen gerangschikt worden. Het valt daar heelemaal buiten. Het is noch bourgeois, noch proletarisch. Het valt met gelijke hevigheid aan op de misbruiken van het kapitalisme en op de demagogie der proletarische massa's. Het omvat zoowel het politieke, als het economische en sociale leven. In plaats van een of ander verleden te willen herstellen, ziet het

slechts naar de toekomst. Het is mogelijk, dat bij zijn ontstaan het fascisme den schijn had van een politieke partij. In werkelijkheid is het dit nooit geweest. Het fascisme is geboren uit een groei-crisis van een volk vol vitaliteit, vastbesloten een onhoudbaar verleden te liquideeren en een volledigen herbouw te beginnen, een herleving. Het fascisme, heeft Mussolini eens gezegd, wil alles wat er nog van een democratisch verleden is overgebleven vervangen door een nieuwe orde die gevormd wordt door tucht en hierarchie, en die het den staat zal mogelijk maken om, zonder afdreiging en zonder wanorde, zijn taak te volbrengen voor het welzijn van het volk en den voorspoed der natie.

Zoo is het fascisme een geestesgesteltenis geworden, een hernieuwing, een herleving van het Italiaansche volk, en misschien zal het zich ontwikkelen tot een wedergeboorte der geheele wereld. Dan zal het leven zich vernieuwen en wij zullen getuigen zijn van een Neuentstehende Welt in plaats van een Untergang des Abendlandes. Want aan den ouden stronk — velen meenden, hij was alreeds vermolmd — is een nieuwe wonderlijke scheut ontsproten. Rome, het Rome der Cesars, dat de beschaving aan de wereld heeft gebracht; Rome, het Rome van

Christus' Plaatsvervangers, dat de wereld gekerstend heeft ; datzelfde Rome, het Rome van Mussolini, zal nog ééns de wereld redden, door haar de hooge beschavingswaarde van het keizerlijk Rome in herinnering te brengen, door haar den verschuldigden eerbied aan het christelijk Rome op te leggen, door haar de nieuwe beginselen van het sociale Rome te leeren.

De onmetelijke waarde van het fascisme ligt nl. in de oplossing van het sociale probleem, dat dreigde de afgrond te worden waarin onze beschaving ging verzinken. Europa staat op den drempel van nieuwe tijden. Met groote stappen gaan we het failliet der democratie tegemoet. Zal dat failliet gevolgd worden door de vernieling, door de vernietiging onzer cultuur, die, als alle andere, naar de definitie van Victor Hugo, zou begonnen zijn met de theocratie om met de democratie te eindigen ? Zal dat failliet beteekenen een strijd tot het uiterste tegen den godsdienst en de terugkeer tot de barbarij ; of zullen wij een regeneratie zien, de vervanging van een systeem dat in verval en in ontbinding verkeerde door een ander, jong en krachtig, waarmede het eeuwig jeugdige latijnsche genie de wereld zou gezegend hebben ? —

Licht zou men zich hier bedriegen. Alle partijen

van links, hoe gematigd ook, leiden de wereld naar niets anders dan naar verlies van al haar cultureele en moreele waarden.

Zoo schreef b.v. Vandervelde, ongetwijfeld onder de linkschen een gematigde, lid van een ministerie waar hij zetelt naast katholieke ministers, een opstel in de „Europäische Revue" (1925) over het socialisme in Europa. Ziehier hoe hij het te bereiken doel definiëert : „Het gaat er nu niet meer om, een der politieke partijen te overwinnen, maar de volheid der macht te veroveren en deze aan éène klasse der bevolking te verzekeren. Het gaat dus om een revolutie, en wel de meest radicale die de wereld ooit gezien heeft. Zal deze revolutie zich in sommige landen geleidelijk en zonder schokken voltrekken ? Of zullen wij zien, dat de hevige krampen, die, in het meerendeel der Europeesche landen het begin dier revolutie gekenmerkt hebben, de overhand zullen verkrijgen ? De eerste manier ware te wenschen, maar het is helaas niet uitgesloten, dat men tot geweld zijn toevlucht zal moeten nemen."

Men zou geen klaarder uiteenzetting kunnen wenschen, en uit geen gezagvoller mond, omtrent het doel van beginselen, waarvan Mussolini zich de onverzettelijke tegenstander verklaard heeft.

De weg dien het fascisme heeft afgelegd is reeds

lang genoeg, om ons een oordeel mogelijk te maken over zijn beginselen, over zijn tot nu verkregen resultaten en over zijn waarschijnlijke toekomst.

---

1) F. Nitti: „Bolchévisme, Fascisme et Démocratie" (Paris 1926), p. 70.

2) Een Italiaan die buiten zijn land verblijft, durft mij zelfs te schrijven: „De vrijmetselaars hebben zich bijna allen aan de zijde van den dictator geschaard... De katholieken worden nu gedood, gevangen gezet... enz."

OORSPRONG

De inwendige toestand van Italië vóór de toebereidselen tot den opmarsch naar Rome is te zeer bekend, dan dat wij er ons lang bij stil hoeven te houden. Het Italiaansche staatsbestel was volop in ontbinding. Als die ontbinding het gevolg was van het verval van het Italiaansche individu, dan zou zelfs een Mussolini Italië niet hebben kunnen redden. Het land zou, als een overrijpe vrucht, in de mand gevallen zijn, die Moscou met twee handen reikte. En toen de communisten gemeenteraadshuizen en fabrieken en landgoederen hadden bezet, toen reeds allerwegen de roode vlag van de daken woei, toen zou men dat oogenblik gekomen hebben geacht. Maar toen kwam Mussolini tusschenbeide. Hij had opeens gewekt al wat er edels en heldhaftigs leefde in de Italiaansche ziel, door den trots levendig

te maken om den Romeinschen afkomst, die thans allen Italianen van hoog tot laag bezielt. En meer dan dat had hij gedaan. Aangewezen had hij de oorzaak van al de ellenden, van al de moeilijkheden, van alle vernederingen, waarmee Italië te kampen had.

Het parlementaire systeem, dat Italië nooit had moeten overnemen, had het land aan den rand van den afgrond gebracht. Dit systeem mag passend zijn voor Engeland, de bakermat ervan, waar, zoolang er slechts twee partijen waren, het parlement opmerkelijk goed heeft gefunctionneerd ; en voor een zoo sterk gedecentraliseerd land als Zwitserland, waar een meer dan zeshonderdjarige traditie van gezonde, geen meerderheidsmacht misbruikende, democratie het volk een opvoeding van evenwichtig burgerschap heeft gegeven, eenig in Europa. Maar voor de Latijnsche landen is het parlementarisme een der ergste kwaden die men ze heeft kunnen opdringen.

Toen Voltaire en Montesquieu het in de mode brachten en de phraseologie der XVIIIe eeuw het met alle schijnschoon van haar suggestie had aanlokkelijk gemaakt, vergat men de lessen der geschiedenis, de geboekstaafde „beste leermeesteres"

en verkwanselde de heilige tradities van den vaderlandschen bodem tegen luchtspiegelingen die slechts in de Anglo-saksische landen werkelijkheid waren.

Na een eeuw van democratische en humanitaire ideologie, gedurende welke men achtereenvolgens alle vormen van parlementaire organisatie beproefd heeft, zijn wij thans getuigen van het verval van het systeem.

Deze ontaarding van het parlementarisme, deze „Morbus democraticus", deze onmacht om de nationale krachten te ontwikkelen en te leiden, kwam in Italië meer dan elders aan het licht.

Hoeveel malen had men er niet door een politieke partij een wetsontwerp zien bestrijden, dat diezelfde partij eenige maanden tevoren met hartstocht had verdedigd. En dit enkel om de voordeelen die er voor haar uit konden voortvloeien. Het partijbelang, en zelfs het individueel particulier belang, verdrong het algemeen belang. Het was een wipplank-spel ; aarzeling, ongestadigheid, bod-en-tegenbod waren daar, waar vastbeslotenheid, eerbaarheid en, bovenal, stabiliteit en continuïteit moesten zijn.

De parlementaire democratie leidde tot vervlakking van al wat verheven was, tot vernieling van al wat uitstekend en grootsch was. Een veld van

paardebloemen, uit de verte aardig en aanlokkelijk, maar van nabij eentonig en gemeen, waar geen lelie kan ontluiken, geen roos kan bloeien.

Dit stelsel van intrige en corruptie, zooals Auguste Comte het noemde, was vervallen tot een nog onbekende graad van laagheid. Het parlement was bezet door een menigte, welker incompetentie ging tot volslagen onwetendheid omtrent alle ingewikkelde en ernstige vraagstukken. De socialisten waren overtuigd van het nabije einde van het régime en de chef van het uitvoerend bureau van de Italiaansche socialistische partij, Bombacci, zette reeds, voor een talrijk publiek, de sovjet-organisatie uiteen, waardoor het weldra zou vervangen worden.

De regeering was verdwenen. Onmachtig de revolutionnaire actie der moscoviten te onderdrukken, was ze, als lijdelijk toeschouwster, getuige van de voorafgaande verschijnselen eener onvermijdelijke revolutie en van een zekeren ondergang. Ze was, als alle stervende régimes, te bang om zich te verdedigen.

De voortdurende stakingen, zoowel in het agrarisch als in het industrieële bedrijf, bijna altijd ongemotiveerd, of aangegaan om de onbeduidendste re-

denen, waarbij, op het land, hoeven, werktuigen en oogst werden in brand gestoken, het vee werd afgeslacht of aan zijn lot overgelaten, het gewas aan verrotting prijsgegeven ; waarbij, in de industrieën, fabrieken werden verwoest, machines vernield, kantoren geplunderd en patroons, met hunne families, gemolesteerd en zelfs vermoord ; dat alles bracht het land, onweerhoudbaar en met versnelden pas, tot den ondergang.

In sommige streken, vooral in de Romagna en in Lombardije, heerschten de meest chaotische revolutie-toestanden.

Onbeschrijflijk was de wanorde op elk gebied van het openbare leven. Geen dag was men zeker van het functionneeren der openbare bedrijven. Politiemacht bestond alleen nog als een fictie. Boeven, dieven, inbrekers, moordenaars gingen ongestraft hun gang. Geen enkel werkwillig arbeider durfde nog te werken. De andere, verreweg de meesten, persten geld af van de patroons of van onverschillig welke burgers, die op stokslagen onthaald werden, als zij niet gauw genoeg hun beurs omkeerden. De kerken waren leeg, ook des Zondags waagde zelfs geen vrome zich daar binnen. De priesters werden belet de H. Mis op te dragen, en als zij zich buitenshuis waagden, dan

werden ze uitgejouwd, bedreigd, gemolesteerd, de kinderen werden tegen hen, als tegen duivels, opgehitst, en woedende stemmen krijschten hen toe, dat zij weldra zouden worden opgehangen aan de boomen.

Lenin zond, vanuit het Kremlin, zijn zegenwensch, maar Giolitti was op reis en zweeg als Baäl op den berg Carmel. Erger nog, gesleept van concessie tot concessie kwam de regeering tot het verleenen van amnestie aan de deserteurs, reeds één jaar na den oorlog, en tot het verplaatsen der witte spoorlui die in Januari 1920 geholpen hadden de staking der spoorwegen te verijdelen.

Dat was niet meer de stilte vóór den storm, dat was volop onweer. De burgerij, in doodslaap gevallen, volgde het voorbeeld van Giolitti. Nergens een ernstige poging van weerstand, of van gouvernementeele tusschenkomst.

Alleen eenige groepen fascisten durfden mannelijk het hoofd op te steken.

Zij werden bijgestaan door de nationalisten, die, reeds lang, probeerden in de nieuwe generatie het gevoel van nationale saamhoorigheid op te wekken. De nationalistische partij was niet talrijk, het was een élite-groep, die zich niet gecompromitteerd had

in den parlementairen strijd en welks program streefde naar regeneratie van Italië, trouw blijvend aan de beste tradities van het land.

Ook de fascisten waren niet talrijk, maar hun onverwinnelijke stoutmoedighed, hun onschokbaar idealisme, hun liefde voor Italië, bereid tot alle offers, maakte hen sterker dan hun honderdmaal talrijker tegenstanders. En bovendien, het fascisme had de sterkste levensrechten. Zijn mysticisme *) verzekerde het de overwinning. Aan hen die zich onder zijn banier geschaard hebben, heeft het de wet van het offer opgelegd. Het heeft hun hoofd en hart bezield van het geloof aan het wonder eener nieuwe Renaissance voor Italië. En zij die niet konden gelooven, omdat zij zich niet konden loswerken uit de verouderde en afgedane formules, zijn vervangen geworden door de jeugd, die wèl geloofde... Giovinezza, giovinezza, primavera di bellezza.

Toen Mussolini aan de „parlementaire beroepspolitici" verweet, dat zij „met list en leugen de volksinstincten exploiteerden om hun macht te

*) (Dit woord hier te verstaan als : sterk levend geloof in een ideaal — vert.)

handhaven", was hij niet van plan van dezelfde methode gebruik te maken, maar hij wilde die volksinstincten hernieuwen. Hij wilde definitief afrekenen met „de oude democratie en het liberalisme", met „de zoogenaamde volkssouvereiniteit" ; hij wilde het fascisme in de plaats stellen van dien „technisch en politiek steeds onvoorbereiden, aarzelenden en willoozen staat" ; hij wilde „vechten, om de vrijheid te beperken", want hij begreep dat het elementaire principe van een staat het gezag moet zijn en niet de vrijheid.

Mussolini kondigde dus aan (in zijn rede te Udine, 20 September 1922), dat het erom te doen was, „eerst en vooral het socialistische en democratische bouwsel af te breken".

Zoo waren dan zijn anti-maçonnieke, anti-liberale, anti-revolutionnaire en anti-demagogische beginselen evenzeer in strijd met de leer der popolari, die hun hart verpand hebben aan het democratisch régime, die het algemeen kiesrecht verdedigen, die zweren bij het parlementarisme en de vrijheid.

Vastbesloten stelde Mussolini zich aan het hoofd der gebeurtenissen. Zijn ideaal luid verkondigend, alles ondergeschikt makend aan het algemeen welzijn, heeft hij het geweten van het volk gewekt. En de liberalen, zoowel als de socialisten en de popo-

lari, hebben vaak de besten der hunnen zien overgaan naar de rangen der F a s c i.

Dit groote succes had hem noodlottig kunnen worden, want hij moest die fascistische groepen, zoo verscheiden van strekking en herkomst, bij elkander houden, hij moest één zelfde richting geven aan zeer verschillende aspiraties. De zonen van bankiers, van fabrikanten, van grondeigenaars bevonden zich zij aan zij met arbeiders en boeren. Socialisten en nationalisten, liberalen en popolari ontmoetten elkander als zijn volgelingen, tot wederzijdsche verwondering.

Dat is het genie van Mussolini, een gemeenschappelijk ideaal te hebben opgelegd aan al die uiteenloopende elementen, hen verbonden te hebben door den band van den volkstrots en van een vurige vaderlandsliefde, het waanbeeld der vrijheid te hebben vervangen door den dienst der orde der hiërarchie en der tucht. Zóó doende heeft Mussolini zijn hervorming op degelijken en gezonden grondslag gebouwd.

HET FASCISME EN DE POPOLARI

Het werk van Mussolini, de fascistische revolutie, is essentiëel anti-modern en anti-revolutionnair. Anti-modern, omdat het alle goden aangrijpt die onze eeuw aanbeden heeft ; anti-revolutionnair, omdat het alle revoluties tegelijk bestrijdt : de religieuse revolutie der zestiende, de politieke revolutie der achttiende en de sociale revolutie der negentiende eeuw.

Geruimen tijd vóór hij aan het hoofd der regeering geroepen werd, op 21 Juni 1921, had Mussolini, in een rede op Montecitorio, verklaard, dat „de Latijnsche en imperiale traditie van Rome altijd vertegenwoordigd wordt door het katholicisme. Als men, naar Momsen 25 à 30 jaren geleden zeide, niet in Rome kan verblijven zonder

eenig universeel idee op te doen, dan denk ik en beweer ik dat de eenige thans te Rome bestaande universeele idee uitstraalt van het Vaticaan".

Een rede, vijf jaren later uitgesproken door Bodrero, als vertegenwoordiger der regeering, waarvan we straks het essentiëele gedeelte zullen aanhalen, bewijst dat het fascistisch gouvernement niet geaarzeld heeft nog duidelijker en beteekenisvoller verklaringen uit te spreken.

Giovanni Gentile wenscht overigens, zoo goed als Mussolini, het religieuse gevoel en het katholieke geloof van het Italiaansche volk te versterken. Ziehier b.v. zijn woorden, als minister van onderwijs, in de eerste bijeenkomst van den nieuwen Hoogen Raad van Openbaar Onderwijs, 15 November 1923 : „Een staat die geen belang stelt in den godsdienst is geen staat. Dat is geen staat zooals de Italiaansche staat zijn wil. Dat men niet zegge : „Godsdienst, goed, maar niet een bepaalde godsdienst" ; — want dit zijn woorden zonder zin. 't Is alsof iemand zeggen zou : poëzie, goed, maar niet van Dante, van Homeros, of van Shakespeare, of van een ander poëet. De poëzie is altijd een poëzie. Zoo ook de godsdienst. Welnu, als in Italië, de staat het levendig nationale bewustzijn wil vertegenwoordigen, het bewustzijn

der toekomst, in werking gesteld door het verledene, het historische bewustzijn; dan zal dit het religieuse katholieke bewustzijn wezen, zelfs voor hem die meent dat de katholieke vorm nieuw bekleed moet worden, dus uitgewerkt, ontwikkeld, voltooid moet worden, door een altijd waakzamen geest, door een geest die steeds vaardig tot critiek is en tot vervolmaking van zijn eigen inhoud". *)

De verklaringen van Mussolini en van Gentile laten geen twijfel omtrent de houding van het fascisme ten opzichte der Kerk. Als men ziet, hoe de anti-clericalen de belangen van hun land opofferen aan wilden en stompzinnigen haat tegen de

---

*) Giovanni Gentile echter, zooals trouwens de laatste hier geciteerde woorden reeds doen vermoeden, is aanhanger en leeraar van theorieën op religieus (en philosofisch) gebied, die niet strooken met het rechtzinnige „katholieke bewustzijn". Wel wilde hij dat op de lagere scholen geen ander godsdienstonderricht zou gegeven worden dan dat van den katholieken katechismus, doch voor het hoogere onderwijs stond hij een niet katholiek-traditioneele, een „philosophische", vrijheid voor. En dies kon hij kwalijk blijven voldoen aan het hoofd van Italië's staat. En Giovanni Gentile werd als minister vervangen door Fedele, een onverdacht rechtzinnig katholiek. (noot v.d. Vert.)

Kerk, dan constateert men met voldoening, dat Mussolini met zijn gewone openhartigheid en moed, urbi et orbi verkondigt, hoe hij van plan is de Kerk te verdedigen. Zoo bindt het fascisme een openlijken strijd aan met de revolutie der XVI eeuw, die nog immer de wereld beheerscht. Zoo verdedigt het de Latijnsche beschaving, die naar 't wezen katholiek is in haar oorsprong en ontwikkeling ; meer nog, het identificeert zijn zaak met die van het katholicisme. Zoolang de Italiaansche staat bestaat, waren zijn bestuurders als om strijd anticlericaal. De fascistische staat heeft deze oppositie tegen de Kerk gebroken. Hij stuurt aan op een verzoening tusschen deze en den staat. Alle maatregelen die de fascistische regeering heeft getroffen ten gunste van de Kerk of van de katholieke beginselen, zijn dus geen op-zichzelf-staande feiten, zooals men van zekere zijde wel wil voorstellen ; ze zijn niet het gevolg van opportuniteitsmotieven, zooals anderen insinueeren ; maar ze zijn de consequenties uit van meet af aan vastgestelde beginselen.

Dat kon ook niet anders, want de belangen van katholieken en fascisten zijn grootendeels dezelfde. En uit dezen hoofde hebben genen door de regeering der anderen reeds veel meer verkregen dan

zij hadden durven hopen. De Italianen waren er zeven jaar geleden wel ver van af, ook maar als mogelijkheid te zien dat een regeering zou rekening houden met de belangen der Kerk ; en het is verwonderlijk, dat er nog altijd katholieken zijn, zoozeer bedwelmd door de oude ideeën van parlementarisme, democratie en vrijheid, dat zij zich geen rekenschap kunnen geven van het belang dat zij erbij hebben, zich te scharen onder de fascistische banier, om dáár het religieuse en geloovige element te versterken, en om zoodoende aan Mussolini hun dankbaarheid te betuigen voor al wat hij reeds in het belang van het katholicisme gedaan heeft.

Wat vroeg immers het program der popolari vóór de fascistische periode ?

Herstel van het godsdienstonderwijs op de scholen. Het fascistische gouvernement heeft dat hersteld.

De popolari vroegen het recht tot afnemen van het staatsexamen voor het katholiek middelbaar onderwijs. Het fascistische regiem heeft het verleend, niet enkel voor het middelbaar onderwijs, doch ook voor het hooger katholiek onderwijs en voor de katholieke universiteiten.

De popolari vroegen de wederinvoering van het

kruisbeeld op de scholen. De fascistische regeering heeft het op zijn plaats hersteld in de scholen, de rechtbanken en zelfs in de parlementszaal.

De popolari vroegen het gevaar te bezweren van een wetgeving gunstig voor de echtscheiding. De fascistische regeering heeft dit gevaar bezworen, door de sociale noodzakelijkheid te proclameeren van de onontbindbaarheid van het huwelijk.

De popolari vroegen verhooging der belachelijke inkomsten van den clerus. Terwijl elders de clergé vaak tot armoede is vervallen, zagen de Italiaansche priesters hun emolumenten door de fascistische regeering verdubbeld.

De popolari vroegen de afschaffing van het Exequatur en van het Placet. De fascistische regeering heeft reeds een wetsontwerp in dezen geest voorbereid.

De popolari vroegen toekenning van rechtspersoonlijkheid aan kloosters en congregaties. Ook hiervoor is een wetsontwerp in voorbereiding.

De popolari vroegen de toekenning der burgerlijke persoonlijkheid aan religieuse corporaties. Ook dit is de fascistische regeering bereid te verleenen.

De popolari vroegen dat de seminaristen van militairen dienst zouden worden ontslagen. Zij zijn door de fascistische regeering vrijgesteld.

De popolari vroegen wederinvoering der religieuse assistentie in het leger, afgeschaft sinds meer dan een halve eeuw. De fascistische regeering heeft militaire aalmoezeniers benoemd, in het leger te land, te water en in de lucht, onder de jurisdictie van een militair bisschop met den rang van generaal.

De popolari vroegen de erkenning door den staat der religieuse feestdagen. De fascistische regeering heeft ze reeds bijna alle erkend. Zelfs heeft Mussolini den dag van 4 October 1926, zevende eeuwfeest van Sint Franciscus van Assisië, tot nationalen feestdag laten verklaren, aldus bewijzende dat in Italië het tijdperk voorbij is, waarin een groot man, omdat hij een heilige der Kerk is, geen roem van zijn vaderland kon zijn. 1)

De popolari vroegen verbod van de maçonnieke propaganda, verbod van immoreele, irreligieuse en antipatriotische propaganda. De fascistische regeering heeft deze verboden door de vrijheid der pers te beperken. En de popolari... protesteeren.

De popolari protesteeren, maar niet alleen zij.

Zij vormen een koor met alles wat nog is overgebleven van socialisten en communisten, allen materialisten, ongeloovigen, atheïsten ; met repu-blikeinen en liberalen, allen voltairianen en vrijmetselaars.

Al deze vogels van diverse pluimage protesteeren tegen de beperking der persvrijheid. Van liberalisten, socialisten, communisten, is dit te begrijpen. Maar van popolari ? Hoe kan men zich hun wijze van denken en doen verklaren ? Zoo goed als de Kerk den plicht heeft te waken over het zielenheil, even goed heeft de staat den plicht zijn burgers te beschermen tegen de onzedelijkheid, de ongodsdienstigheid, en tegen alle ordeondermijnende denkbeelden.

Waarom wilden de popolari daartegen opkomen, met een beroep op de heilige vrijheid ? In plaats van te protesteeren, hadden zij de eersten moeten zijn om Mussoluni te steunen, toen hij het „onsterfelijk principe" van de vrijheid van drukpers durfde aanvallen. Moeten wij, na alles wat reeds gezegd is, nog aantoonen, dat hij recht had, dat hij gelijk had, met aldus te doen ? In 1925 heeft „l'Asino", een der meest anti-clericale, meest immoreele bladen, in onze plaats het antwoord gegeven. „L'Asino" heeft opgehouden te ver-

schijnen. Dit besluit aankondigend, gaf het als motief, „dat op dit oogenblik de regeeringsmaatregelen en de geestesgesteltenis die in het land heerscht, de verschijning van een amusant en vrij blad onmogelijk maken". Kan men zich een schooner getuigenis denken uit den mond van zulk een tegenstander ? Doch niets mag baten.

Gedurende het laatste jaar is het getal herbergen met 40.000 verminderd, hebben de autoriteiten 300 danslokalen en 370 clandestiene huizen gesloten, 600 ronzelaars, of lieden betrokken in den blanke-slavinnenhandel, zijn voor den strafrechter gebracht. Nog zeer onlangs heeft het fascistische gezag de tabarins gesloten. Reeds herhaalde malen hebben de rechtbanken individuen veroordeeld, beschuldigd van godslastering. Het gouvernement heeft een bewonderenswaardige wet in het leven geroepen ter bescherming van het moederschap en het kind.

Ondanks alles blijft Don Sturzo vuur en vlam spuwen. Zelfs die maatregelen, welke hem zeer veel waard moeten zijn, vinden geen genade in zijn oog, omdat ze van de fascistische regeering komen. Zoo verzekert hij, in een onlangs verschenen boek, dat het hem onmogelijk is de anti-maçonnieke wetten goed te keuren, omdat deze deel uitmaken "van

een systeem van geweld dat indruischt tegen de wet en de publieke moraliteit". Alsof de partito popolare op politiek gebied, zich daar vroeger veel van had aangetrokken, al tooide ze zich dan met katholieke beginselen.

Deze tegenspraak is trouwens van het begin af in de partito popolare aan het licht gekomen. Van den eenen kant diende ze zich aan als behoudensgezind, maar van den anderen kant bediende ze zich van middelen die in hevig contrast waren met de conservatieve en zelfs religieuse beginselen. Zeker, ze deed een beroep op de ideëele waarden om het socialisme te bestrijden, maar ze bestreed het vooral door concurrentie en opbod. De popolari verloren aldus weldra een goed deel van hun prestige, zoowel naar rechts als naar links, en de partij vertoonde reeds spoedig na hare geboorte, teekenen van voortijdigen ouderdom, seniele aftakeling.

Reeds op het eerste congres der P. P. in 1920, kwamen buitengewoon ernstige verschillen van opvatting aan het licht. De afgevaardigde Miglioli vroeg, als een echte bolsjeviek, de onteigening der gronden, zonder eenige schadeloosstelling aan de eigenaars. Anderen stelden minder buiten-

sporige maatregelen voor, en nog anderen wilden van geen onteigening hooren. Toen vond men een middenweg ; maar een jaar later had de afzakking naar links zoo veel vordering gemaakt, dat de partij alreeds niet langer in beginsel een samenwerking met de socialisten weigerde. Nog een jaar later waren ze al zoo laag gezonken, dat zij, uit den mond van Facta, het verwijt moesten hooren, „de arbeidende klassen tot de practijk van het geweld te hebben gebracht".

Een partij, die, naar haar leer, conservatief had moeten zijn en die, na een paar jaren bestaan, zich meer en meer naar links oriënteerde, kon geen beslissenden invloed uitoefenen op den gang van zaken, toen het fascisme het Italiaansche enthousiasme wakker maakte. Door zijn heteroclitische samenstelling, zat de partij weldra vast in haar schamele uitvluchten, die een tekort openbaarden aan moedig en vurig geloof in het geestelijk gedeelte van het eigen program.

Zoo begrijpt men gemakkelijk den weerzin van velen hunner, die de partij in 1923 verlieten, en bij deze gelegenheid de redenen uiteenzetteden, waarom de katholieken verplicht waren het fascistisch gezag te steunen.

Ziehier eenige regels geciteerd uit hunne proclamatie, die onderteekend was door de beste katholieke namen der Eeuwige Stad :

„Onze adhesie is gegrond op het feit dat het fascisme, door middel zijner nationale regeering, de eenige geautoriseerde uitdrukking dezer beweging, de religieuse en sociale waarden, die den grondslag vormen van alle gezond politiek regiem, openlijk erkent en in eere houdt, door tegen de democratische en sectarische ideologie, de beginselen van discipline en hiërarchieke orde te belijden, in harmonie met de religieuse en sociale leer welke steeds door de Kerk verkondigd is. De politieke plicht der Italiaansche katholieken is derhalve deze, dat zij alle beste geesteskrachten van het volk naar de nieuwe oriëntatie helpen richten, strevende aldus naar de geestelijke en politieke grootheid en de economische reconstructie van het vaderland". [2]) En de meening dezer katholieken is sindsdien niet veranderd, zooals blijkt uit een adres dat zij in Januari van dit jaar (1927) aan Mussolini hebben aangeboden :

„De katholieken van het „Centro Nazionale" wenschen aan Uwe Excellentie hun gevoelens van toewijding en van vertrouwen uit te spreken, welke gevoelens niet nieuw zijn. Toen, bij de komst van

het fascisme, de partito popolare de reeks fouten begon die haar noodlottigerwijs tot haar betreurenswaardig einde moesten voeren, hebben wij allen, de een na den ander, ons van haar afgescheiden. Het waren voor ons dagen van smart en van offer, maar die smart en dat offer hebben ons karakter gestaald. Daarom is onze aanhankelijkheid aan het regiem te danken aan overweging en overtuiging, in plaats van louter een vrucht te zijn van enthousiasme. Wij bezitten geen lidmaatkaart en geen insigne van het fascisme, maar ons onderscheidingsteeken is onze daad en ons werk. Door zoo te handelen meenen wij onzen plicht van burger en van katholiek te vervullen. Als katholieken wenschen wij u te danken bijzonder hiervoor dat gij, ook op het terrein van het burgerlijk leven, onze religieuse instellingen en ons katholiek geloof in eere hersteld hebt, aldus moedig een prachtig voorbeeld gevende van waarachtig Italiaansche politiek en een geheel verleden veroordeelende dat bijna altijd vergat wat Italië dankt aan het Pausschap..."

Deze openhartige en klare taal, die uit het hart komt, gesproken door goede katholieken die, na lange jaren van ongerechtigheden en min of meer

openlijke vervolgingen, eindelijk een nieuwen dag zien gloren, doet zeker meer sympathiek aan, dan de kronkelingen van Don Sturzo. Men mag met recht vragen, of deze wel goed overwogen heeft wat er zou gebeuren, als de veelkleurige oppositie erin slagen zou Mussolini ten val te brengen; een overigens onwaarschijnlijke hypothese. Ongetwijfeld zou dan de sterkste, d. i. de socialistische, partij de teugels van het bewind in handen nemen. Misschien zouden de popolari eenige portefeuilles krijgen, maar, hadden zij eenmaal den sterken weerstand der fascisten definitief gebroken, dan zouden de linksche partijen ook de popolari gauw naar huis sturen. En in de plaats van Mussolini, die, bij de ceremonie van den onbekenden soldaat, met geheel zijn kabinet deelnam aan den religieusen dienst, knielende voor de oogen van het volk van Rome, zou men dan Filippo Turati hebben, den atheïst. Hij die het kruis weer in het Coliseum en op het Kapitool geplant heeft, zou vervangen zijn, met behulp der popolari, door een vijand van het kruis en van den Gekruiste.

Wil men insinueeren, dat deze regeeringsmaatregelen louter uitwendige handelingen zijn, uit berekening en om redenen van opportuniteit gesteld?

Zij zijn, integendeel, toch heel duidelijk de consequenties van beginselen die het fascistisch gezag niet aarzelt uit te spreken voor geheel de wereld, zonder de minste dubbelzinnigheid, zonder eenige aarzeling.

Den 29 September 1926 werd te Rome het vierde internationale congres voor moreele opvoeding gehouden. In zijn openingsrede verklaarde Bodrero, in naam van minister Fedele en van de fascistische regeering, ten overstaan van eene vergadering waar de katholieken zeker niet de meerderheid vormden, dat zijn Regeering „meent dat de eenige mogelijke vorm van moreele opvoeding die is, welke wordt aangewezen door het Evangelie van Christus, geïnterpreteerd door de traditie en de leer der katholieke Kerk, in de Tien Geboden Gods en in den Katechismus. Deze overtuiging heeft de nationale regeering gedwongen het verplichte katholieke godsdienstonderwijs in de scholen te herstellen, niet enkel omdat deze godsdienst voor de Italianen een groote traditionneele en historische waarde heeft, maar ook wijl dit het eenige middel is om aan de menigte de meest verheven moraal te leeren kennen, die zich geïdentificeerd heeft met de cultuur der menschheid, die ook door den staat erkend wordt, en

die hen voorlicht omtrent hun hoogste plichten. De Italiaansche regeering heeft ook beschikt dat het kruisbeeld, geheiligd en universeel embleem van verlossing en van goedheid, geplaatst zou worden in alle inrichtingen van onderwijs, vanaf de de lagere school tot de universiteit, en ook in alle rechtbanken, tot aan het hof van cassatie. Maar het moralisatorisch werk der nationale regeering heeft zich hiertoe niet beperkt. En, bezield door dezelfde beginselen, heeft zij, met alle macht, een vervolging ingesteld tegen elken vorm van zedenontaarding, en getracht aan het Italiaansche volk een degelijk moreel bewustzijn te geven. Zoo heeft de minister van Binnenlandsche Zaken, in overeenstemming met zijne collega's, een serie wetten uitgevaardigd, die niet alleen in discussie zijn geweest, goedgekeurd, gesanctionneerd en gepromulgeerd zijn, maar die ook streng zullen worden toegepast. Onder deze wetten zijn er die den handel in blanke slavinnen zullen tegengaan, en die bijzondere beschikkingen treffen ter surveilleering der plaatsing-bureau's. Andere wetten verbieden aan jongelieden het betreden van rendez-vous-huizen, of gebieden de sluiting der clandestiene prostitutie-huizen, der clubs, danslokalen en andere openbare plaatsen die geen voldoenden waarborg

bieden voor de zedelijkheid ; de signaleering van souteneurs, de meest strenge contrôle over étalages van briefkaarten en onzedelijke platen, de verscherping der theatercensuur..."

De opsomming gaat nog door, doch onnoodig ze hier te vervolgen.

Deze rede behoeft geen enkel commentaar. Hoe gelukkig zouden de katholieken van de meeste landen zijn, als zij slechts de helft van deze heilzame maatregelen voor hun land konden verkrijgen. En desondanks aarzelt Don Sturzo niet de regeering van zijn land aan te vallen in een boek vol van haat en van insinuaties, met een voorwoord van een protestant, bekend om zijn anti-katholieke gevoelens. Don Sturzo valt aldus, met medehulp van een protestantsch predikant, de regeering aan die, in Juli 1926, de eenige was welke aan haar vertegenwoordiger te Praag order gaf niet te verschijnen op de feestelijkheden gegeven ter eere van Jan Hus ; tegen welke feesten de H. Stoel eenige dagen tevoren geprotesteerd had.

Don Sturzo geeft overigens zelf de verklaring van al zijn aanvallen : onwetendheid. Hij verzekert immers, dat de figuur van Mussolini voor hem mysterieus en onbegrijpelijk blijft. Hij kan dus met

geen kennis van zaken oordeelen noch over het fascisme, noch over zijn chef, Mussolini.

Zeker, er bestaat geen feillooze regeering en zulk een heeft er nooit bestaan, maar kan het dan de rol van Don Sturzo zijn, wiens partij haar beloften nooit verwezenlijkt heeft, een regiem aan te vallen, waaraan zijn Kerk en zijn vaderland een aanzienlijk getal daden van hooge gerechtigheid te danken hebben, alle strekkende tot herstel van een sociale orde, gevestigd op den eerbied voor de goddelijke wet ? 3)

Als men deze leidende lijn van het fascisme beschouwt, zou men geneigd zijn de beschuldigingen van Don Sturzo te beantwoorden met de woorden van Leopold II, sprekende tot een missiebisschop over de misbruiken die men aan zijn Congo-administratie verweet : „Men kan geen groot werk volbrengen, zonder dat het kwaad er zijn aandeel bij neemt. Gij zult een cathedraal oprichten ; gedurende den bouw zullen er zeker eenige betreurenswaardige incidenten voorvallen. Er zullen beleedigingen plaats hebben, onrechtvaardigheden, disputen, ongevallen, soms hevige twisten. Men zal er hooren vloeken en godslasteren,

maar op stuk van zaken wordt het monument toch voltooid ter glorie Gods en tot heil der zielen".

Don Sturzo en de weinige getrouwen die hem resten, zien niet het groote werk dat in wording is, zij staren zich blind enkel op bijkomstigheden en zij meenen hun onverantwoordelijk gewroet te rechtvaardigen, door het signaleeren van „betreurenswaardige incidenten".

---

1) Het meerendeel der programpunten van de popolari is ontleend aan de brieven van Mgr. Faloci Pulignani, gepubliceerd onder den titel „Religione e Fascismo", Rome, 2e uitg. 1925, pp. 26 & 27.

2) Deze proclamatie is in haar geheel opgenomen in de interessante studie van Markies Piero Misciattelli : „Fascisti e Cattolici", Milaan, 1924, pp. 139 & 141.

3) De kardinaal-aartsbisschop van Napels, op 7 September 1926, sprekende te Ascoli Piceno over het fascistische regiem, zeide dat de rechtvaardigheid en de vrede elkaar daar omhelsden: „justitia et pax osculatae sunt".

De derde orde van Sint Franciscus heeft Mussolini, ten blijk van dankbaarheid, benoemd tot eere-vice-president.

4) Geciteerd door Graaf Louis de Lichtervelde, in zijn biografie van Leopold II, 1926 p. 277.

HET FASCISME EN DE LIBERALEN

Toen het de macht in handen nam, had het fascisme niet meer te strijden tegen het liberalisme als politieke partij.

Dit had zijn uren van glorie en van bedwelmden trots gekend in de dagen van Cavour, den grooten bewerker der Italiaansche eenheid. Maar wat een smartelijken en vernederenden weg had het liberalisme sindsdien moeten doorloopen! Reeds in 1876 had de rechtervleugel van Cavour en van Ricasoli moeten wijken voor Crispi en Zanardelli, de leiders der linker-liberalen.

Krachtens zijn eigen beginselen was het liberalisme voorbeschikt tot een definitieve onderwerping aan de radicale elementen. En de radicaal van heden werd weldra, in de oogen van zijn mededingers de conservatief van morgen.

Zoo gleed het liberalisme altijd meer naar links af en was tenslotte het slachtoffer van zijn eigen beginselen geworden, vooral van zijn valsche vrijheidsopvattingen.

Zelf voortgekomen uit de revolutie der XVIIIe eeuw, had het de revolutie der XIXe eeuw gebaard, en deze had gene overwoekerd.

In het leven geroepen door mannen van een andere eeuw, voelt het zich uit den zadel gelicht, miskend en verlegen, in een situatie die het maar niet vermag te begrijpen. Er is geen plaats meer voor het liberalisme in het nieuwe Europa. Men zet het in een donkeren hoek, bij de fauteuils Louis-Philippe, waar de schimmen onzer grootvaders discuteeren over vrijheid ende tolerantie. In dien stoffigen hoek kan de jonge generatie niet ademen. Die heeft behoefte aan lucht, zon en leven. Die bekommert zich niet om valsche vrijheid, en boven tolerantie geeft ze de voorkeur aan wat Mussolini noemt „een starre en religieuse onverdraagzaamheid".

Verbijsterd door de beginselen van het liberalisme van '48, zoeken sommigen hun ideaal bij links, zonder er zich rekenschap van te geven, dat zij aldus voortgaan de zonen hunner vaders te zijn ;

anderen, van beteren geest bezield en meer stoutmoedig, hebben resoluut met het verleden gebroken. Zij hebben de ledepoppen omver gestooten die zich nog wanhopig aan de macht vastklampten, doch die op geen reëelen basis meer een steunpunt hadden.

Inderdaad telde de Kamer, op den vooravond van den marsch naar Rome, 106 afgevaardigden der popolari, 161 socialisten en communisten, 31 fascisten en een heele serie kleine facties : „detriti dei vecchi partiti", groepen geschaard om een of andere aanzienlijke persoonlijkheid. Zoo had er zich een groep gevormd om Giolitti, een om Nitti, een derde om Salandra, daar was de Casertano-Labriola-groep en de Nava-groep, groepjes agrariërs, nationalisten, en zelfs nog een gemengde groep.

Wat verdedigden de vertegenwoordigers van al die kleine groepjes eigenlijk in het Parlement ?

Als in de meeste landen gebruikten zij hun beste krachten voor couloir-manoeuvres, teneinde de macht aan zich te houden, of ze, bij de eerste gelegenheid weer tot zich te trekken. En dat alles onder het voorwendsel van de afgesleten parle-

mentaire democratie te verdedigen.

Voor het overige was de liberale conceptie der democratie theoretisch tamelijk sympathiek. Ze was heel eenvoudig en heel duidelijk : het volk, zonder eenige restrictie, van de nederigsten tot de hoogst geplaatsten, zonder eenig onderscheid van rang of categorie, moest zijn vertegenwoordigers kiezen. Dezen waren aangesteld als de opperste uitvoerders van den volkswil, den wil van het souvereine volk. Het algemeen kiesrecht werd aldus een heilig dogma, waaraan niemand dorst te raken. Maar zoodra de weg er heen was afgelegd, en de leer van de theorie in de practijk moest overgaan, sprongen de fouten van het systeem in 't oog, voor ieder die zich de moeite gaf van te denken.

Het souvereine volk was, voor de overgroote meerderheid samengesteld uit middelmatigheden, die hun keuze stelden op hen die hunne instincten vleiden, of van wie zij eenig voordeel verwachtten. Goed om geregeerd te worden, bleek het volk onbekwaam om zijn regeerders te kiezen.

De gekozenen, „voor zoover het geen „affairisten" waren die voor eigen rekening opereerden, kenden zoo goed als niets van het gecompliceerde organisme der moderne samenleving,

en stelden slechts een partij holle formules en wat advocatenfraseologie ten dienste van de goede zaak" 1)

Met het verval der parlementaire democratie zag het liberalisme zijn eigen ondergang nabij.

De heeren Giolitti, Nitti en Salandra waren er door hun goochelkunstjes in geslaagd langen tijd aan de macht te blijven. Maar het regeergebouw kraakte aan alle kanten. Toen de liberalen van alle schakeeringen zich, 10 October 1922, te Bologna vereenigden, was het hun onmogelijk een gemeenschappelijk program op te stellen. Zij protesteerden, proclameerden, zij beloofden... maar zij waren niet in staat een enkel edelmoedig denkbeeld te vormen, geschikt om al die verspreide groepen saam te binden...

Dat was het einde.

De liberale staat die van 1870 af, het lot van Italië had in handen gehouden, bestond niet meer.

Van Mussolini is de meesterlijke vergelijking met een masker waar geen gezicht meer achter stak, en met een voorgevel waar geen gebouw meer achter stond.

Het liberalisme was voortaan onmachtig zich te

verdedigen. De onzekere methoden van zijn oude leerstellingen waren ontaard in losbandigheid, tot groot nadeel van de nationale orde en de openbare moraliteit. Het systeem opgetrokken op den grondslag der vrije gedachte vond geen aanhangers meer. De oproerige individualistische denkbeelden van het liberalisme, zijn demagogische democratie, waren een voortdurend gevaar voor het vaderland geworden.

Toen heeft het jonge Italië zich opgericht met een onweerstaanbaren drang en het heeft de oude goden omvergeworpen, de verouderde wetten afgeschaft, verouderde theorieën en systemen overboord gegooid, het heeft alle nutteloos en ongelegen gepraat gestaakt, en verdreven de rookpluimen van speculatieve hersenschimmen. En na al dat ouds tenondersteboven gekeerd, omvergegooid, vernield en verjaagd te hebben, heeft het de hoop van Italië naar nieuwe horizonten gericht. Een uitgeputte politiek is vervangen geworden door een die tintelt van energie en enthousiasme. De staat die in drijfzand wegzakte, heeft een nieuwen, hechten en sterken grondslag gevonden.

De liberalen keken verwonderd en verontwaardigd toe. Zij praatten veel, maar deden niets. Zij

merkten op, dat de liberale ideeën gewelddadige methoden veroordeelen en dat politieke twisten tot woorden beperkt moesten blijven en tot het zuiver geestelijke terrein.

Toch namen zij eenige portefeuilles aan en vleiden zich zelfs een oogenblik, na luttel tijds de fascistische erfenis te kunnen aanvaarden.

Maar Mussolini, met zijn gewone alle „tactiek" verachtende, niets vreezende, openhartigheid, hielp hen uit den droom bij de eerste zitting der Kamer, na den staatsgreep :

„Onze tegenstanders van gisteren, van heden en van morgen, moeten zich geen illusies maken over de kortstondigheid onzer bezetting van de macht. De illusie van heden zou even kinderlijk, even dwaas zijn, als die van gisteren. Hier treedt niet een nieuw ministerie op het tooneel, doch een regeering. En ons bewind heeft geweldige grondslagen in het bewustzijn der natie en het wordt gesteund door de beste en de jongste generatie van Italië".

Mussolini richtte zich tot allen, zonder onderscheid van partij of kliek. Hij riep alle Italianen aan den arbeid, tot hernieuwing van het vaderland. In den Senaat kondigde hij aan, hoe hij dat verjongde Italië reeds zag : „een Italië zwellend van

leven, recht en rustig vooruitstrevend ; een Italië dat niet, als een parasiet, zal leven door te teeren op zijn verleden, maar dat zijn fortuin zal weten te maken met zijn eigen krachten, door zijn arbeid, door zijn tegenspoed en zijn martelaarschap".

In dat nieuwe Italië, kon het liberalisme, zonder grondslag in het volk en al jaren aan het einde van zijn krachten, geen opgeld meer doen. Het had zijn weinig sympathiek bestaan beëindigd bij de komst van het fascisme.

Mussolini had dan ook, toen hij aan de macht kwam, geen strijd meer te voeren tegen de liberale partij als zoodanig. Maar de liberale geest, de geest van vrijdenkerij en atheïsme, had zich verschanst in de welomheinde schuilhoeken der maçonnieke loges, en zou voortgaan zijn verwoestingen aan te richten zoolang de vrijmetselarij haar overwegende plaats behouden zou in het officiëele leven. Want deze had inderdaad haar sujetten in alle takken van de staatsadministratie ingeschoven.

De hoofden van het Groot-Oosten vermenigvuldigden dan hun vriendelijkheden jegens het fascisme, zij publiceerden zelfs een manifest, ter begroeting der overwinnaars na den opmarsch naar Rome.

Maar Mussolini liep er niet mee in. Zijn politiek had ten doel de gezondmaking van het nationale leven en hij was er zich volkomen van bewust, dat de strijd tegen de vrijmetselarij onvermijdelijk was, als hij het geweten van het Italiaansche volk zuiveren wou van de gevaarlijke kiemen eener geestelijke vergiftiging die den ouden liberalen staat aan den rand van den afgrond gebracht had.

Alle maçonnieke pogingen waren dus zuiver verlies geweest, want ze hadden Mussolini niet belet aan de fascisten het lidmaatschap der maçonnieke loges te verbieden. De „broeders" van het Italiaansche Groot-Oosten konden hun ooren niet gelooven, toen zij de beslissing van Mussolini vernamen. Zij hadden gemeend den Duce te kunnen omsingelen, door hem hun steun in het uitzicht te stellen en zelfs hun medewerking, als hij hun een een aandeel wilde afstaan in het nieuwe, fascistische Italië.

Maar Mussolini vreesde niet het getal zijner vijanden te vermeerderen, door zoo ondubbelzinnig mogelijk aan de vrijmetselarij den oorlog te verklaren.

Dit was de eerste keer dat een regeering van

Italië het waagde de vrijmetselarij aan te vallen, die, almachtig tot op dat oogenblik, zich valschelijk uitgaf als een der eerste en voornaamste bewerkers der Italiaansche eenheid.

Tenslotte is door de wet van 29 November 1925 het bestaan der maçonnieke loges in Italië onmogelijk gemaakt. Want door deze wet worden alle vereenigingen, stichtingen, instituten, enz. gedwongen aan de autoriteiten over te leggen hun statuten, hun huishoudelijk reglement, de naamlijst hunner leden, hun program van actie, en zijn tevens verplicht tot het verstrekken van alle gewenschte inlichtingen omtrent hun organisatie, hun plannen, hun activiteit.

Zoo heeft Mussolini de hinderlagen ontweken die de vrijmetselarij hem gelegd had, gelijk hij er zoo veel andere ontweek.

Want deze practische idealist, wiens politiek waarachtige staatsmanskunst is, die, ofschoon het „onmiddellijk bereikbare" niet uit het oog verliezend, zich toch hierop niet blind staart, en er zich niet door laat verleiden om de grootere en meer duurzame belangen der toekomst uit het oog te verliezen, deze „homo novus" die zich vanaf het eerste oogenblik als een zeldzaam staatsman deed kennen, gaf er zich terdege rekenschap van dat de

politieke vrijheid die de vrijmetselarij verlangde tot anarchie voert en gebruikt zou worden tot het voeren van anti-religieuze propaganda. Hij herkende in de maçonnieke mentaliteit der voltairiaansche vrijdenkers een erfenis van de revolutie der achttiende eeuw, en daarom heeft hij rusteloos den strijd er tegen volgehouden, als tegen het laatste bolwerk van het stervend liberalisme.

---

1) — Deze definitie is van Vandervelde, socialist, op dit oogenblik Belgisch minister van buitenlandsche zaken.

FASCISME SOCIALISME EN „DOPOLAVORO”

Het socialisme had zich in Italië heelemaal op den voorgrond weten te stellen. Door een altijd stoutere propaganda en een organisatie die voortdurend beter samengesteld en practischer ingericht werd, had het een groot aantal Italianen op zijn program vereenigd. Zijn oorsprong van Duitsch en semitisch karakter had het niet belet groote veroveringen te maken op Latijnsch grondgebied. Met zijn heilstaat-voorspiegelingen had het zich de sympathie der massa's verzekerd, die zich licht lieten verleiden door beloften van betere tijden, van aardsch geluk, van voorspoed en macht.

En dit temeer nu de uitslag van den oorlog voor Italië slechts teleurstelling op teleurstelling gebracht had.

Het volk had het gevoel, bestolen te worden van

de vruchten der overwinning. Het gaf er de schuld van aan de regeering die, ongelooflijk zwak, tezeer vervallen en afgeleefd was, om aan de looze partij-idealen der socialisten een bereikbaar ideaal en doel tegenover te kunnen stellen.

Wat trouwens zou het liberalisme, dat toen aan de regeering was, van dezen aard vermogen hebben ? Het had de meest volkomen vrijheid toegestaan aan alle partijen. Geleidelijk wegzakkend den afgrond in, was het al zoo ver gekomen, dat het een samenzwering duldde tegen zijn eigen bestaan en tegen den staat dien het weleer had gesticht. Zoo had het de negatie van het vaderland bevorderd en de revolutie voorbereid, toegelaten en soms begunstigd. Van die zijde had het socialisme niets meer te vreezen.

Alleen de popolari, die onder hun vaan een groot getal burgers hadden vereenigd, zouden den strijd hebben kunnen aanbinden. Jammer genoeg deden zij het enkel maar in theorie, terwijl zij zich practisch steeds meer naar links lieten afdrijven, zooals wij hebben gezien.

Zoo was het socialisme, klassenhaat en -strijd zaaiende, erop aangewezen den grootsten invloed

uit te oefenen op het lot van Italië.

Deze invloed kon niet anders dan noodlottig zijn. Want het is de principiëele vijand van den godsdienst en van den eigendom, en heeft zoodoende geen ander verlangen dan alle grondslagen van ons gemeenschapsleven zoo volkomen mogelijk te vernietigen. De oorlog en de na-oorlogsche periode hadden het aanzienlijk versterkt. Het getal actieve leden der socialistische partij steeg van 42.000 in 1914 tot meer dan 100.000 in 1919 ; dat der leden van de algemeene Confederatie van den arbeid van 300.000 op 1.200.000.

Het socialisme zou dus meester van het heele terrein zijn geworden, als niet één der zijnen zich had rekenschap gegeven van de onmetelijke ramp die een overwinning der socialistische ideeën voor zijn vaderland zou beteekenen, en als deze ééne niet het geweten van zijn volk had wakker geschud.

Men heeft aan Mussolini vaak verweten, dat hij de belangen der arbeiders zou hebben opgeofferd, maar juist dit is wel het allerminst waar. De leider van het fascisme is altijd trouw gebleven aan zijn ideaal. Hij veranderde alleen maar van meening ten opzichte van de middelen om het te verwezenlijken, niet omtrent het te bereiken doel, toen hij tot het

inzicht kwam dat het socialisme ongeschikt is het geluk van een volk, of zelfs maar van een klasse, te verzekeren.

Zijn tot nu toe voornaamste werk, de wet op het syndicalisme, zal in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld worden en zal overvloedig aantoonen hoezeer het fascisme de belangen der arbeiders ter harte neemt.

Tegenover den droom van overheersching eener enkele klasse in de samenleving, stelde het fascisme het ideaal eener natie sterk door haar gemeenschappelijken en eendrachtigen arbeid.

Het vat n.l. den arbeid op als een organische functie der gemeenschap. In plaats van den nationalen klassenstrijd en de internationale solidariteit der arbeiderspartijen, wil het fascisme de solidariteit der klassen in het land zelf. Het wil een verplichte fusie der partijen in het belang van den arbeid. En het wil nog meer. Het wil niet alleen de belangen van een klasse ondergeschikt maken aan de belangen van allen, maar het wil ook het geheel der klassenbelangen ondergeschikt maken aan het nationale welzijn. Tegenover het roode internationalisme stelt het een nationalisme van goed allooi.

Zijn uur was gekomen toen de roode coalitie van de regeering eischte haar activiteit te staken, en toen de rooden de algemeene staking over heel Italië decreteerde.

Zoo aanmatigend als zij waren toen zij zich meester van het terrein dachten, zoo voorzichtig en omzichtig werden de socialisten en communisten, als zij eenige „camicie nere" tegenover zich zagen, die heel gemakkelijk van woorden tot daden overgingen.

De materiëele overwinning over de rooden was het werk van eenige weken. Daarna bleef echter de zwaarste taak te vervullen : de nieuwe beginselen toepassen, het stichten van een nieuwe staatsorganisatie.

De vier jaren verloopen sinds den opmarsch naar Rome hebben resultaten opgeleverd, die zelfs de beste vrienden van het fascisme niet hadden voorzien.

Reeds hebben wij gesproken over de opmerkelijke reeks maatregelen van religieuzen en moreelen aard. Over het syndicalisme handelen wij in een volgend hoofdstuk, waarbij dan ook de economische resultaten ter sprake komen.

Hier wilden wij slechts even constateeren dat

het totaal der door het fascisme verkregen resultaten reeds zoodanig begint indruk te maken ook op de tegenstanders van het regiem, dat onlangs nog de ex-afgevaardigde, maximalist, Romeo Campini, een brief tot Mussolini heeft gericht, waarin hij spreekt over de instructies, bij gelegenheid van het jaarbegin gegeven aan de prefecten der provincies, die hij noemt, „gedicteerd door zoo edele en menschelijke gevoelens, dat zij velen moeten dwingen tot een ernstig gewetensonderzoek, zooals de schrijver van dezen brief gedaan heeft, die tot nu toe Uw tegenstander was. Uw huidige circulaire die de prefecten opwekt zich bovenal de belangen van het volk aan te trekken, zooals ook een groot getal beschikkingen van socialen aard, zullen zeker velen bewegen tot een wijziging hunner overtuiging ten aanzien Uwer bedoelingen jegens het arbeidersvolk".

Inderdaad men moet blind zijn, om niet te erkennen hoezeer het fascisme belangstelt in het arbeidersvraagstuk, in de cultureele ontwikkeling en het welzijn der volksklassen.

* * *

Een vluchtig overzicht over „l'Opera Nazionale

Dopolavoro" toont ons een organisatie in het belang van den werkman, zooals nog geen land ter wereld bezit.

Zeker het heeft veel overeenkomst met het „Welfare Work" der Anglosaksische landen en ook eenige analogie met de Y.M.C.A., met de „Playground and Recreation Association of America" met de „Carnegie United Kingdom Trust", met de „Commission centrale des Loisirs des Ouvriers de l'Hainaut", en met een groot aantal andere organisaties, die het onderricht en de artistieke opvoeding van het volk ten doel hebben, ofwel de volkshygiène, of de sport. Maar de Dopolavoro-organisatie onderscheidt zich van al deze andere, doordat het samenvat al wat er op dit gebied gedaan kan worden, dank zij een speciale wetsbeschikking, die het haar mogelijk maakt duizenden lokale centrums en vereenigingen, over het geheele land verspreid, in éénen te organiseeren en te versterken.

Het fascisme wil vooral voldoening geven aan alle wettige eischen van sociale rechtvaardigheid, erkennende dat men, om de levensvoorwaarden der arbeiders te verbeteren, beginnen moet met de omstandigheden waarin zij leven te verbeteren, door de oorzaken weg te nemen, die hun leven ver-

somberen en ongelukkig maken, vreugdeloos en lichtloos.

Het fascisme wil het echter niet hierbij laten. Het weet, dat elke materiëele verbetering van het lot van den arbeider slechts een halve verbetering is. Het probleem is evengoed van geestelijken als van stoffelijken aard. Daarom is het „Dopolavoro"-werk even zeer de verwezenlijking van een ideaal, als een practisch ondernemen ter verheffing en opvoeding van den arbeidersstand.

De fascistische regeering is uitgegaan van de opmerking, dat alle wetten die zijn uitgevaardigd ten gunste van den arbeider, hem in den steek laten op het oogenblik, dat hij zijn dagtaak verricht heeft. Van af dat oogenblik is hij overgelaten aan de verleidingen en bekoringen van het stadsleven. „Dopolavoro" stelt zich nu juist ten doel hem hierin te helpen en hem te leeren zijn vrijen tijd goed te besteden.

Zooals dat ook in meerdere andere landen het geval is, worden door „Dopolavoro" vakcursussen georganiseerd, en cursussen die aan de leden een algemeene ontwikkeling bijbrengen op wetenschappelijk gebied. Zoo kunnen zij leeren belang te stellen in dingen van wetenschappelijke, aesthetische

en algemeen cultureele orde, die weleer niet binnen hun bereik vielen. En hiermede is een onuitputtelijke bron aangeboord, zeker in Italië, waar het van kunstschatten wemelt.

Aldus organiseeren zij bezoeken aan musea, aan schilderijen-collecties, aan opgravingen, aan monumenten, enz., terwijl de leden vrijen toegang hebben tot al deze instellingen, die aan den staat of aan de gemeenten toebehooren.

Ook reizen en uitstapjes maken, behoort tot het program, met reductie van 50% op de treintarieven derde klasse, terwijl de excursies georganiseerd worden door deskundige en daartoe opgeleide gidsen, en voorbereid en beschreven worden in een speciaal weekblad, „Il Dopolavoro Escursionistico".

Om het bezoek aan slechte schouwburgen tegen te gaan, en een weldoende ontspanning te bevorderen, verleent men weer 50% reductie op de entréeprijzen van theaters en bioscopen, die zijn aangesloten bij de nationale federatie van het tooneel.

Zelfs heeft men vele tooneel-gezelschappen opgericht, die, ondanks hun kort bestaan, reeds heel wat succes mochten verwerven. Zóó zelfs, dat hier wel het begin aanwezig lijkt van een merkwaardige opkomst van een volkstooneel over heel

de uitgestrektheid van het schiereiland. Zoowel de mannelijke als de vrouwelijke arbeiders toonen een hartstochtelijke belangstelling voor dit soort tijdverdrijf, dat in alle geval heel wat aangenamer is en hooger staat dan het disputeeren over politiek in de kroegen.

Ook houdt „Dopolavoro" zich veel bezig met de physieke ontwikkeling der arbeiders, o.a. door het bevorderen van alle soort van sport, door het organiseeren van sportgezelschappen, -wedstrijden en -samenkomsten, door de oprichting aan te moedigen van kampeeringen, vooral in de bergen, van zwembassins en gymnastieklokalen, over heel Italië.

Andere punten van het program zijn het onderwijs in huishoudkunde, hygiënische inrichting der fabrieken en sanitaire woninginrichting; de aanleg van groenten- en bloementuintjes, de vervolmaking van de huisvlijt en de landelijke nijverheid.

Het zou ondoenlijk zijn alles op te sommen, wat nu reeds door „Dopolavoro" op dit gebied tot stand is gebracht. Wij stippen enkel nog aan, dat al de leden gratis verzekerd zijn tegen ongevallen buiten hun werkuren en gedurende de sportmanifestaties van alle soort die zij ondernemen.

Zoo is dan ook de ontwikkeling van het Dopolavoro-werk gedurende de vijftien maanden *) van zijn bestaan buitengemeen omvangrijk.

Op 31 Maart 1927 omvatte het 1955 vereenigingen met 330.119 leden.

Ziehier een kleine vergelijkende statistiek betreffende het aantal aangesloten vereenigingen op het einde van 1926 en op 31 Maart 1927, waaruit de energie der ontwikkelde activiteit en de kracht der groei wel blijkt :

Vereenigingen	einde 1926	31 Maart 1927
van tooneel	113	182
van muziek	107	110
van zang	28	46
van algemeene ontwikkeling	87	136
van sport	467	531
van ontspanning	505	631
van coöperatieve hulp	80	92
van industriëele administratie	100	181
van publieke diensten	10	46
Totaal	1497	1955

*) De Dopolavoro-organisatie is eigenlijk geen creatie van het fascisme. „Het fascisme heeft er geen behoefte aan,

In deze cijfers zijn niet begrepen de vereenigingen van spoorbeambten die op 31 Maart 1927 148.000 leden telde, en van post, telegraaf en telefoon, die in Juli 1926 werden opgericht.

Dit zeer beknopte overzicht [1]) maakt begrijpelijk hoe het mogelijk is, dat haast alle arbeiders fascist of philo-fascist zijn geworden. Het volk ziet en erkent wel, dat het een der zijnen is die aan het hoofd der regeering staat, en dat hij zijn beloften van vroeger niet heeft vergeten. En daarbij ziet het, hoe hij zijn beloften inlost op een wijze waardoor het heele land ervan profiteert. En daarom heeft het volk vertrouwen, volledig vertrouwen, het volgt zijn „Duce" met toewijding en het omringt zijn

---

te pronken met andermans veeren", zoo zei me de man die mij over „Dopolavoro" inlichtte. En hij erkende dan ook grif, dat het zijn ontstaan te danken heeft aan een particulier initiatief in 't jaar 1919. In 1923 heeft het zich aangesloten bij de, thans niet meer bestaande, fascistische corporaties. Bij wettelijk decreet van 1 Mei 1925 is het een staatsinstelling geworden, een „ente parastatale". Volkomen geordend als zoodanig wordt het beschouwd vanaf 1 Januari 1926. In zijn huidigen vorm bestond het dus in Maart l.l. inderdaad nog slechts vijftien maanden. — (Noot v.d. vert.).

„Dictator" met een oprechte genegenheid en een ontroerende vereering. Wee dengene, die een hand naar hem zou durven uitsteken !

---

1) Aan allen die belangstellen in sociale actie en in arbeiderszorg, bevelen wij de lezing aan der publicaties van l'Opera Nazionale Dopolavoro (via in Lucina 17 — Roma) :

a) Bolletino Ufficiale
b) Il Dopolavoro
c) Il Dopolavoro Filodrammatico
d) Il Dopolavoro Escursionistico

HET FASCISME EN HET INTERNATIONALISME

Sedert den oorlog, met zijn gevolgen zóó noodlottig dat ze de meest pessimistische verbeelding overtroffen, heeft men een menigte vereenigingen zien ontstaan, die zich ten doel stellen dergelijke rampspoeden in de toekomst te verhinderen.

Deze vereenigingen omvatten een aanzienlijk aantal personen wier edelmoedige bedoelingen voor een duurzamen en universeelen vrede niet kunnen in twijfel getrokken worden, en die met angstvallige zorg waken over geestesgesteltenissen, welke het moeilijk en ingespannen vredeswerk zouden kunnen verijdelen.

Velen dezer geven dan ook uitdrukking aan hun wantrouwen, of erger, jegens het Italiaansche fascisme. De nationalistische geest hiervan lijkt hun een voortdurende bedreiging van den vrede. Dezen

argwaan ontmoet men in de meest verscheiden internationale milieu's en talrijk zijn zij die meenen, dat het onmogelijk is te arbeiden voor de vereeniging der volken en tegelijkertijd waardeering te hebben voor het fascisme.

Hun standpunt is begrijpelijk. De internationalisten, de voorstanders van vredesbonden, droomen van een gepacificeerd Europa, waar de oorlog voorgoed zal zijn uitgebannen, en welker bewoners „Europees" zouden denken, als ik mij dit adverbium veroorloven mag. De fascisten, nationalisten tot het uiterste, prediken de toekomstige grootheid van Italië, eischen kolonies voor zich op, durven zelfs van een nieuw imperium te spreken. Is er wel grooter gevaar voor den vrede denkbaar ?...

Het vraagstuk is echter niet zoo eenvoudig als de voorstanders van dezen Europeeschen vrede wel willen voorgeven.

De liefde tot het vaderland, de vaste wil om aan dat vaderland alle bronnen te verschaffen die tot zijn instandhouding noodzakelijk zijn, het doelbewuste streven om voor dat vaderland een expansie en afzetgebied te vinden, waarop zijn demografische ontwikkeling het een natuurlijk recht geeft, — is dit alles werkelijk in strijd met een ernstigen wil om den vrede voor Europa te bewaren ?

Ik wil zelfs verder gaan. Is de goed geordende vaderlandsliefde niet een veel betrouwbaarder waarborg voor den internationalen vrede, dan al die humanitaire ideologieën, waarvan een averechts internationalisme het hoogtepunt vormt ?

Ik beweer niet, dat het fascisme een waarborg geeft voor den eeuwigen vrede, doch ik meen, dat het internationalistische pacifisme dezen waarborg even min geeft.

Want wat is, in wezen, dat internationalisme? De woordenboeken leeren ons, dat internationaal is, wat tusschen de naties gemeenschappelijk is, wat de grenzen overschrijdt. Het ware, goede internationalisme heeft dus tot taak de onderlinge verhoudingen tusschen de volken te verbeteren. Het moet de hindernissen effenen, door de mentaliteit, de tradities, zeden en gewoonten van het eene volk te doen begrijpen aan de bewoners eener andere landstreek. Het moet de grondslagen leggen voor een intellectueele samenwerking, die alle volken zal doen profiteeren van de wetenschappelijke vorderingen van een hunner, en die de geestelijke en moreele rijkdommen van alle tradities en van alle vaderlanden over heel het menschdom zal verspreiden. Het moet zijn „een drang naar een steeds

edeler regeling van de onderlinge relaties van volken en staten". 1)

Maar dan zijn we wel ver af geraakt van deze opvatting van het internationalisme. Want zóó als het in werkelijkheid thans is, heeft men den etymologischen zin van het woord geheel vervalscht, en wil men er practisch de beteekenis aan geven van een internationaal verbond van sommige sociale klassen, ten koste van het vaderland en van de vaderlandsidee.

Dit averechtsche internationalisme predikt den vrede en de ontwapening der staten,... maar het wapent de volksmassa's. Het is anti-militaristisch, maar het geeft een volledige militaire vorming aan de socialistische en communistische jeugd. Het belemmert den arbeid der koloniale ontwikkeling door het Oosten tegen het Westen op te zetten. Het doet wanhopige pogingen om de klassensolidariteit te stellen in de plaats der nationale solidariteit, want het geeft er zich ter dege rekenschap van, dat het volk hetwelk zijn nationalistische ideologie verloren heeft, een gemakkelijke prooi zal zijn. Het predikt een valschen vrede en een ontwapening van al die krachten waarmede zijn destructieve strevingen eensdaags in botsing zouden kunnen komen. Het wil dus doen gelooven, dat zij die den vrede,

willen, zich ontwapenen ; alsof ontwapening voldoende ware om een duurzamen vrede te vestigen.

Doch wij willen spreken van een internationalisme, dat waarlijk dien naam waard is. Niet dat der moscovitische horden, en niet dat van de vernieling, doch dat van de orde en den vooruitgang.

Deze internationale orde en vooruitgang kan niet worden verkregen door de beginselen van 1789 tot grondslag te nemen, want het individualisme dier beginselen wekt de begeerlijkheid op, het is egoïstisch, wil niets weten van offers. Om tot die internationale orde te komen, moet men uitgaan van beginselen die er vierkant tegenover staan.

Welnu, op politiek gebied is er niets anders dan het fascisme, dat zich op dat standpunt stelt. Het fascisme alleen, zooals Mussolini gezegd heeft, stelt zich als een volstrekte, categorische, definitieve tegenstelling, tegenover de wereld van democratie, ploutocratie en van vrijmetselarij, tegenover de zoogenaamd onsterfelijke beginselen van 1789. 2) Deze beginselen hebben gedurende meer dan een eeuw Europa ontkerstend, en trachten het nu te verderven in een valsch internationalisme. Alleen anti-democratische en anti-ploutocratische herkerstening van geheel het openbare leven kan ten grondslag liggen aan een waarachtigen, internationalen,

cultuurbouw, die de verdediging onzer beschaving tot taak zal hebben.

Deze internationale, of beter bovennationale, wapenrusting zal slechts degelijk zijn, als ze gevormd wordt naar de wetten die het leven van de familie, van het volk en van de wereld beheerschen. Die wetten zijn door de mannen van de Fransche revolutie miskend geworden. Het fascisme echter heeft ze juist tot uitgangspunt genomen. Het zet zijn wortels in de familie. (die voorouders en nageslacht omvat) Het stelt de plichten van het invidu boven diens rechten. Het wil, dat „het leven der gemeenschap dat der individuen verre overtreft en een continu bestaan heeft in de opeenvolgende geslachten ; want de individuen worden geboren, groeien op, sterven en worden vervangen door andere individuen, de sociale gemeenschap echter blijft door alle tijden heen identiek zichzelf gelijk”. 3)

Het natuurlijk egoïsme van het individu moet dus onderdoen voor het gemeenschappelijk belang en moet vervangen worden door een geest van offer.

Het fascisme stelt boven de individuëele belangen, de belangen van het menschdom in de ononderbroken reeks der geslachten.

Het vraagt de samenwerking van allen voor de

wedergeboorte der gemeenschap, ten profijte, vooral, van de komende geslachten. Het geeft aan de jeugd een hoog ideaal van rechtschapenheid, recht en roem.

Door dit te doen, heeft het aan de beschaving een dienst bewezen, die men kwalijk te hoog zou kunnen aanslaan. Het bezingt de schoonheid der giovinezza, maar alvoren de belleza ervan te vieren, heeft het er een taak aan opgegeven, en geen lichte taak.

En deze jeugd, opgevoed door het fascisme, deze gedisciplineerde jeugd, gevormd in de school van gehoorzaamheid, offer en plicht, zal heel anders bekwaam zijn mede te arbeiden aan een internationale samenwerking, dan die welke verzadigd was van de individualistische, humanitaire en democratische ideologieën van een kwart eeuw vroeger.

Zij die eerst en vooral hun vaderland liefhebben en die geleerd hebben al het mindere ondergeschikt te maken aan deszelfs toekomst, zullen ongetwijfeld de beste arbeiders zijn aan den opbouw van een gezond internationaal leven, waar de rechten van alle volken geëerbiedigd zullen worden.

De vervlakking der nationale karakteristieken leidt tot een algemeene daling van het cultuurpeil,

de zuivering en verheffing dezer karakteristieken zal aan geheel Europa een nieuw wapen in de hand geven in den strijd tegen afzakking en verval.

Het is thans wèl bewezen, dat het fascisme in Italië een beweging heeft ingeleid van politieke, sociale en economische regeneratie. En die beweging, gedeeltelijk te danken als ze is aan het instinct van behoud dat zoowel aan de gemeenschappen als aan de menschen als ingeboren is, zou dat een gevaar kunnen zijn voor het internationale leven? Juist integendeel. Het voorbeeld van Italië zal heilzaam zijn voor de andere volken. Zij zullen van Italië leeren, hoe men een nieuwe en gezonde politiek kan in de plaats stellen van een verouderde en verziekte politiek. Italia docet!

Dit wil niet zeggen, dat men met kans op succes het Italiaansche fascisme in een ander land zou kunnen invoeren. Mussolini zelf heeft herhaaldelijk gezegd, dat het fascisme een specifiek Italiaansch voortbrengsel is en niet voor export geschikt. De menschen van het Noorden te willen bekeeren tot een opvatting die niet overeenstemt, noch met hun temperament, noch met hun geschiedenis, noch met hun neigingen, zou een even ernstige fout zijn, als de invoering van het Anglo-saksische parlementa-

risme in de Latijnsche landen geweest is.

Om profijt te trekken van de lessen die het fascisme ons geeft, moet men trachten het beter te leeren kennen dan mogelijk is door het lezen der losse berichten in de kranten. Als men er wat dieper in dóórdringt, dan zal men gemakkelijk het uitsluitend Italiaansche element onderscheiden van zijn meer universeel wezen, dat het voor de heele wereld van belang maakt. Na de bezielende gedachten ervan ontdaan te hebben van de Italiaans nationale methoden van toepassing, zal men het terrein ontdekken waar internationalisme en fascisme elkaar ontmoeten en waar beider belangen paralel gaan.

---

1) Aldus Giovanni Selvi, in „Gerarchia", 1926 p. 241.

2) Woorden gesproken door Mussolini na den aanslag door Miss Gibson.

3) Rede van Alfredo Rocco, minister van justitie. uitgesproken op 30 Augustus 1925, te Perugia. (En nadien als brochure uitgegeven, met een bijzondere aanbeveling van Mussolini. — De hier aangehaalde woorden vindt men op p. 17 — Deze rede is vooral daarom zoo merkwaardig, omdat zij aantoont het vrijwel thomistische karakter van de fascistische staatsleer, zooals verderop in dit boek nog zal worden aangetoond, onder het opschrift: „De Beginselen van het Fascisme". — Vert.)

HET FASCISTISCH SYNDICALISME

Cabiati voorspelde eenige jaren geleden, in „La Stampa" van Turijn, dat het fascistische syndicalisme zich ongetwijfeld zou ontwikkelen in de richting van den klassenstrijd. De gebeurtenissen hebben evenwel al afdoend uitgewezen, dat Cabiati zich vergist heeft.

Het syndicalisme dat, in de Latijnsche landen, slechts een politiek instrument was, en dat slechts oog had voor de stoffelijke belangen der arbeiders, datzelfde bestaat thans in Italië niet meer. Het is vervangen geworden door een fascistisch syndicalisme.

Dit stelt zich boven alles den socialen vrede ten doel, en streeft naar niets anders dan een nauwe samenwerking van alle klassen, die bij de productie geïnteresseerd zijn. Het verschaft aan de ar-

beiders-organisaties rechten, die deze nooit onder socialistisch regiem gehad hebben, zonder daardoor afbreuk te doen aan de rechten der werkgevers.

Zooals het fascisme de organisatie van den staat hervormd heeft, zoo zal het fascistische syndicalisme de organisatie van den arbeid hervormen.

Om er ons goed rekenschap van te geven, hoezeer die hervorming noodzakelijk was, is het nuttig eenige stappen achterwaarts te doen en eens na te gaan, hoe de „arbeiderskwestie" ontstaan is, en ten gevolge van welke omstandigheden men tot een toestand was gekomen, die de grondslagen zelf van den staat dreigde te ondermijnen.

Wij zullen dit doen aan de hand van het ministerieel rapport, dat aan het Italiaansche parlement werd overgelegd bij gelegenheid der discussies over de wet op de syndicaten.

Dit rapport, veel te omvangrijk om in zijn geheel hier weergegeven te worden, verdient met aandacht te worden gelezen door allen, die zich een denkbeeld willen vormen van de bewonderenswaardige fascistische syndicale wetgeving.

Het vraagstuk van den handenarbeid is betrek-

kelijk jong.

In de Middeleeuwen bestond er ten deze geen vraagstuk. De ondernemer en de werkman waren meestentijds in één persoon vereenigd. De eigenaar van de werkplaats of van de fabriek werkte er zelf in mee, organiseerde de productie, terwijl hij ze tegelijkertijd bewerkstelligde, hetzij alleen, hetzij met de hulp van zijn medewerkers of zijn leerlingen. De werkman was een vakman, vaak zelfs een kunstenaar, en het werk was niet alleen een middel ten levensonderhoud, maar tevens een genoegen.

Dit alles veranderde toen de zoogeheeten grootindustrie verscheen, als een gevolg van de vervanging van menschekrachten door machines. De huisvlijt kwam in het gedrang en werd verdrongen. De werkplaatsen en kleine fabrieken, waar de werkman tegelijkertijd patroon en artiest was, verdwenen. Een heel andere geest ontstond daarbij : de ondernemer en de kapitalist kwam vreemd te staan tegenover den arbeider.

Zoo kwamen de nieuwe arbeiders van de grootindustrie onder geheel andere omstandigheden te leven, als de ambachtslieden van vorige eeuwen. De machines maakten hun arbeid mechanisch en eentonig, zoodat zij er geen liefde voor konden hebben. Er was niet de minste aantrekkelijkheid meer

voor hen in gelegen, en hun arbeid beteekende voor hen niets anders dan het middel om in hun levensonderhoud te voorzien. Het loon werd aldus het eenige doel van den arbeid. En dit loon ging eer omlaag dan omhoog. Tegenover de naamlooze en onwetende menigte van arbeiders stond de intellectueele industriëel, die enkel aan zijn aandeelhouders rekenschap gaf van wat hij deed. Zoo kwam er een periode van ware patroonstyrannie. De arbeiders werden beschouwd als lastdieren, aan wie men zoo weinig mogelijk betaalde. En zij waren onbeschermd, dank... de Fransche revolutie, die de corporaties had afgeschaft.

Tegenover den ophef dien de democraten maken van de Fransche revolutie, kan het zijn nut hebben eraan te herinneren, dat deze het staatsbestuur van uit de handen der aristrocratie overgaf in de handen der burgerij. Voor de burgerij echter waren de corporaties hinderlijk, want deze beletten hen de productie eigenmachtig te bedisselen, en de arbeidersklasse onbeperkt te beheerschen.

De Fransche burgerij, overwinnares in de revolutie, stelde zich er zelfs niet mede tevreden, in den nacht van 4 Augustus 1789, de corporaties op te heffen, zij wilde deze vernietiging bekrachtigen

door een eeuwig verbod tot wederinstelling ervan, en door de wet van 14 Augustus 1791 verbood zij alle soort vereenigingen waar patroons en arbeiders samenkwamen om hunne belangen te verdedigen.

Overeenkomstig de beginselen der Fransche revolutie, gaf de staat dus de macht in handen van den patroon, en belette den arbeiders eenig verbond aan te gaan, om weerstand te bieden aan de overheersching hunner meesters.

Wel werd later het verbod weer opgeheven en nam de staat een houding van neutraliteit aan, overeenkomstig de beginselen van liberalisme die hem toen ten richtsnoer dienden, maar, door zich neutraal tusschen de sterken en de zwakken te stellen, begunstigde hij de eersten ten koste van de laatsten.

Daar moest onafwendbaar een omwenteling van komen.

En die omwenteling kwam.

Het politieke systeem van het liberalisme, dat zich vrij hield van alle zorg voor de arbeidersmassa, liet echter tevens vrij spel aan de organisatie der revolutie, en was zoodoende zelf oorzaak van den klassenstrijd. Het socialisme, als organisatie van dien klassenstrijd, was niets anders dan

een der consequenties van datzelfde liberalisme. Want wat ook de doctrinaire en philosofische omraming ervan moge geweest zijn, het wezen zelf der beweging was anders niet dan de organisatie van het zelfverweer der arbeiders, tegen de dwingelandij der werkgevers ; een zelfverweer waaraan datzelfde liberalisme vrij spel liet en waartoe het, indirect, zelfs dwong.

Al spoedig werden de arbeidersorganisaties zeer machtig. Menigmaal beheerschten zij de regeering, en herhaaldelijk moesten de werkgevers zwichten voor hun eischen. Dezen trachtten zich dus te verdedigen, door zich op hun beurt te organiseeren, waardoor de strijd slechts des te heftiger werd en ontaardde in een ononderbroken oorlogvoering.

De groote arbeidersorganisaties matigden zich de rol aan van arbiter in het nationale leven. Zij vormden staten in den staat, beschikkende over de openbare diensten, vaak naar de willekeurigheid hunner grillen. Zoo zag men, in Italië, de algemeene Confederatie van den Arbeid, de socialistische syndicaten der spoorwegmannen, der post- en telegraafbeambten en der zeevaarders, het openbare leven, het vervoer en de verkeersmiddelen van het land stilleggen, en beslissen over de buiten-

landsche politiek der natie, over vrede en oorlog. De openbare diensten van het meest vitale belang waren aan den willekeur der socialistische organisators overgeleverd.

Heel het sociale leven dreigde in ontbinding uiteen te vallen, op het oogenblik dat het fascisme ingreep.

Zoodra dit de macht in handen nam, begon het dan ook met het arbeidsvraagstuk onder de oogen te zien, erkennende dat de organisatie der groepen en klassen een onontkoombare noodzakelijkheid was van het moderne leven. Maar het begreep tevens, dat deze organisatie niet noodzakelijk behoefde te streven naar vernietiging der bestaande productie-methoden, noch deze te vervangen door een communistisch systeem. Het zag, dat het noodig was de syndicaten te isoleeren van het socialisme, omdat dit ze ontaard had, en in plaats van zuivere vakvereenigingen, daarvan politieke en demagogische instrumenten had gemaakt, door er allerlei ideologieën in te mengen van anti-nationaal, internationaal, pacifistisch en humanitair karakter, ideologieën die met de vak-organisatie uiteraard niets hadden te maken en die er enkel op berekend waren een geest van revolutie te kweeken. Daarom

schiep het fascisme een zuiver nationaal syndicalisme, welks geest geen andere zou zijn dan een van vaderlandsliefde en nationale solidariteit.

Men verwijt aan het fascisme, dat het den arbeider zijn eenige verweermiddel ontnomen heeft, door de staking te verbieden en te verhinderen. Dat is evenwel een vergissing, want, zegt minister Rocco, maker van de syndicale wet, „de zelfverdediging aan de volksklassen ontnemen is niet hetzelfde als ze zonder bescherming en verdediging laten. Het is toch een hoogste eisch van het moderne economische leven, dat deze klassen even zoo wel verdedigd worden door het publieke recht, als de enkele burgers. Daarom wil de fascistische staat de organisatie der klassen niet alleen niet zonder erkenning laten, doch wil ze integendeel disciplineeren, controleeren en de rechten ervan omschrijven. In plaats van buitenwettelijke organen van zelfverdediging, zooals zij vroeger waren, zijn het nu wettelijke organen van verdediging geworden".

Het accoord van 2 October 1925 tusschen de confederatie der industrie en de confederatie der fascistische corporaties, waarbij de beide organisaties elkander wederkeerig erkenden als de eenige wettelijke lasthebbers der werkgevers en werk-

nemers in de industrie, dit accoord was de eerste stap op den weg die geleid heeft tot de meest radicale transformatie die het staatssysteem sinds de Fransche revolutie heeft ondergaan.

Het fascistisch regiem heeft inderdaad het probleem der verhoudingen tusschen kapitaal en handenarbeid opgelost op een manier, die den vrede tusschen de verschillende sociale groepen waarborgt.

De zelfverdediging der arbeidersklasse, noodzakelijk geworden door de wetten der Fransche revolutie en het liberalistisch wanbeheer, is overbodig geworden door de wetten van het fascisme.

Het fascisme heeft dit resultaat verkregen door officiëele, wettelijk erkende syndicaten te vormen, zich uitstrekkende over alle patroons en alle arbeiders, welke syndicaten onder effectieve contrôle van den staat zijn gesteld, en van welker collectieve contracten de volkomen juridische geldigheid door den staat is gewaarborgd.

De vier fundamenteele elementen waarop de nieuwe Italiaansche arbeidswet is gebaseerd zijn dan deze :

1 wettelijke erkenning der syndicaten onder de meest strikte contrôle van den staat ;

2 volstrekte rechtsgeldigheid hunner collectieve contracten ;

3 een tribunaal van den arbeid, rechtsprekende in zake de collectieve conflicten ;

4 verbod van zelfverdediging der klassen en penale sancties voor geval van overtreding.

Geen enkele andere wetgeving ter wereld bezit tot nu toe een zoo volmaakt en zoo organisch systeem.

De fascistische regeering wil, dat de arbeid de grondslag zij der gemeenschap en dat deze arbeid moet ten goede komen zoowel aan de werknemersklasse als aan die der industriëelen.

De sociale vrede die hiervan het gevolg zal zijn, zal de afzonderlijke zaken tot voorspoed brengen, waaruit welvaart en publieke rijkdom voortkomen.

Zelfs de tegenstanders van gisteren beginnen zich rekenschap te geven van de enorme voordeelen, die ook voor de arbeiders voortvloeien uit deze toepassing van het recht op alle klassen der gemeenschap. — Eenige maanden geleden heeft de organisatorische groep van de algemeene confederatie van den arbeid, met d'Aragona, oud-leider der socialistische partij, aan het hoofd, besloten zich aan te sluiten bij het fascisme. Zij motiveerden

hun besluit door te verklaren, dat zij met zichzelf in tegenspraak zouden zijn, als zij in oppositie bleven tegen den corporatieven staat en tegen de Grondwet van den arbeid, welke het fascistische regiem wil verwezenlijken.

Deze Italaansche oud-socialisten hebben aldus het beste antwoord gegeven aan het vertoon der socialisten en communisten in de overige wereld, waar deze elke min of meer reactionnaire beweging met den scheldnaam „fascistisch" bestempelen.

Zij vreezen het fascisme dan ook niet als een gevaar voor de arbeidersbelangen, doch integendeel als een gevaar voor het socialisme, dat het de loef afsteekt. Het fascisme oefent een onweerstaanbare aantrekking op de arbeiders uit, zoodra zij er den waren aard van leeren kennen. Zooals Italië bewijst.

Op den jaardag van de stichting van Rome, 21 April 1927, is de Grondwet van den Arbeid, „Carta del Lavoro" afgekondigd.

Voor den tekst, met geschiedenis en commentaar, zij verwezen naar de zeer belangrijke studie van Guiseppe Bottai, onder-staatssecretaris voor de

corporaties, eenige dagen na de afkondiging verschenen, onder den titel „La Carta del Lavoro" (ed. „Diritto del Lavoro", Roma).

Hier beperken wij ons tot een citaat uit „l'Osservatore Romano", die, op het oogenblik der afkondiging, een commentaar op den „Charter van den Arbeid" gaf o.a. in deze woorden :

„De arbeid, opgevat als een plicht voor allen en „als zoodanig gesteund door den staat ; het tus„schenbeide komen van den staat op het econo„misch terrein, om den vrede te bevestigen en om „de verschillende klassen te doen samenwerken, „om de rechtvaardigheid te doen eerbiedigen op „het beginsel van de eenheid der productie en de „gelijkheid tusschen de beide samenwerkende ele„menten ; de disciplineering der twisten, ten einde „conflicten te verhinderen die noodlottig zijn niet „enkel voor het economische, doch voor geheel het „staatkundige nationale leven ; de geestelijke en „moreele waarden beschouwd als verheven boven „de particuliere belangen, waarbinnen, tot nu toe, „het meest cynische en platte materialisme zich „verschanste ; eindelijk de corporatieve conceptie „van den staat ; dat alles zijn even zoo vele be„ginselen, waarvan sommige paralel gaan met de „goddelijke geboden zelf, andere deel uitmaken van

„het ideale patrimonium der christelijke sociale „leer. Deze immers, proclameerde, in het licht der „encycliek Rerum Novarum, de souvereine „wet van den christen plicht welke moest worden „toegepast in de economische vraagstukken...

„Deze onmiskenbare overeenkomst van naar een „gemeenschappelijk doel leidende denkbeelden en „bedoelingen, die immer grootere mogelijkheden „van samenwerking biedt, maakt dat de „Charter „van den Arbeid" ontvangen moet worden met een „rechtmatige dankbaarheid om zijn sociale en „politieke waarde, om de vredelievende bedoe-„lingen waarvan hij bezield is en om de groote „practische beteekenis der middelen waarmee men „van plan is hem in werking te stellen".

Zoo blijkt de geest van deze wet, die tot elken prijs chantage wil verhinderen, onverschillig of deze van boven dan wel van onderen komt, in onverschillig welk conflict tusschen patroon en arbeider, de geest te zijn van de encycliek Rerum Novarum, de toepassing van het sociale Christendom.

ECONOMISCHE RESULTATEN

De economische crisis die, ten gevolge van den oorlog, over Europa neerkwam, is nog lang niet overwonnen.

Het lot van een land is op dit oogenblik veelal afhankelijk van de resultaten zijner financiëele en economische politiek. Daarom is ook zoo veel belangstelling gerechtvaardigd in de materiëele resultaten van het fascistisch systeem.

Voor de niet-ingewijden is het echter zeer lastig een algemeenen, betrouwbaren indruk ervan te verkrijgen. Ik heb getracht hier eenige cijfers te verzamelen en te groepeeren die, zonder in overdadig veel bijzonderheden af te dalen, een overzicht zullen geven van de tot nu toe verkregen resultaten.

Deze cijfers toonen op afdoende wijze de superioriteit aan van het fascistisch systeem op econo-

misch terrein. Zij bewijzen, dat Italië niet alleen de geestelijke en moreele na-oorlogsche crisis wist te boven te komen, doch dat het ook, langzaam maar zeker, de economische crisis te boven komt. En men kan er tevens uit afleiden, dat de beschuldiging van corruptie der fascistische regeeringskringen een valsche aantijging moet zijn, want het financiëel herstel van een land is onmogelijk als er een regiem van begunstiging heerscht.

Op het oogenblik dat het de teugels van het bewind in handen nam, vond het fascisme de schatkist in uiterst precairen toestand.

Het centrale gezag was tot machteloosheid gedoemd, en het parlementaire regiem verlamde, zooals trouwens overal, elke energieke poging van resaneering.

Zoo bevond het fascisme zich tegenover een enorm tekort, een hoogopgevoerde papier-circulatie en een vlottende schuld die uitermate hinderlijk was en zeer gevaarlijk ; terwijl de opbrengst der belastingen geheel onvoldoende bleef, tengevolge der kapitaalvlucht die was uitgelokt geworden door een demagogisch stelsel van heffing. Als resultaat van deze taktiek wezen de cijfers der staatsinkomsten voor het dienstjaar 1921—1922

een bedrag aan van 19.700 millioen en de uitgaven een totaal van 34.461 millioen lire. Dat is te zeggen een tekort van 15.761 millioen.

Maar onmiddellijk greep het fascisme in met de meest energieke maatregelen om de uitgaven te verminderen, om de productie hooger op te voeren en om, door intrekking der noodlottige fiscale maatregelen van het oude regiem, de kapitaalvlucht te verijdelen en te voorkomen.

Ondanks die schitterende resultaten, moest de lira een aanval verduren die op zeker oogenblik verontrustend werd.

In een beroemd geworden rede, uitgesproken te Pesaro, op 18 Augustus 1926, gaf Mussolini echter te verstaan, dat Italië met afdoende maatregelen zou weten weerstand te bieden aan de ongerechtvaardigde aanvallen op zijn valuta: „Nooit, zei hij, zal ik aan het eerzame èn werkzame Italiaansche volk de schande en de ramp laten overkomen van het failliet der lira".

En de koers van de lira heeft zich in weinig tijds dan ook aanzienlijk verbeterd, een verhooging noteerende van ongeveer 80% vergeleken bij haar laagsten stand. De papiercirculatie is door het fas-

cistisch gouvernement van 554 lire per hoofd der bevolking op 31 December 1921, teruggebracht tot 498 lire op het eind van 1923 en 487 lire op 31 December 1926.

Vóór de komst aan de macht van het fascisme leverde de administratie der spoorwegen een deficit van 1.260 millioen. Daarna, voor het dienstjaar 1924—1925, een overschot van 176 millioen en voor 1925—1926 een surplus van 378 millioen. Tegelijkertijd werd de organisatie steeds beter, dank den onvermoeiden arbeid van Constanzo Ciano, minister van verkeerswezen.

Allen die het Italië van weleer gekend hebben, weten hoe onregelmatig de treinen liepen en hoe gedesorganiseerd de heele dienst was. Thans functionneert het spoorwezen in alle onderdeelen veel beter en de weleer spreekwoordelijk onregelmatige treinen vertrekken en arriveeren op de minuut. En dit ondanks een zeer aanzienlijke inkrimping van het personeel-getal. In 1921 hadden de spoorwegen per millioen kilometeras (het getal der assen vermenigvuldigd met het getal der afgelegde kilometers) 64 beambten ; in 1926 waren er nog 32, een vermindering tot op de helft. Kan men een beter bewijs bedenken voor de buiten-

gewone resultaten van het fascistisch stelsel ? Gedurende mijne reizen door Italië, heb ik de spoorbeambten met aandacht geobserveerd en heb ik dikwijls met hen gesproken, alsook met leden van de fascistische spoorweg-militie. Altijd en overal heb ik geconstateerd, dat zij dienstwillig zijn en dat zij op voorbeeldige wijze hun plicht vervullen. Zij weten, dat zij streng gecontroleerd worden en zij geven er zich rekenschap van dat zij door hun arbeid bijdragen tot den voorspoed en de grootheid van hun vaderland.

De resultaten der post- en telegraaf-administratie zijn niet minder interessant.

Het dienstjaar 1921—1922 gaf een verlies van 338 millioen. Dit werd in het daarop volgende jaar teruggebracht tot 184 millioen, vervolgens tot 64 millioen. Het jaar 1924—1925 gaf voor het eerst een overschot van 47 millioen en dat van 1925—1926 een bate van 65 millioen, waarbij nog moeten worden toegevoegd de overschotten van resp. 20 en 32 millioen van den telefoondienst, waarvan de resultaten tot aan dat jaar voorkwamen op de balans van Post en Telegrafie.

Ditzelfde verschijnsel ziet men zich herhalen op

alle gebied van staats-exploitatie. Laat ons nog even gewagen van enkele resultaten van een ander genre. De electrische krachtinstallaties op het water zijn sedert de komst van het fascisme meer dan verdubbeld. De prijs van het kilowatt-uur komt, in guldens berekend, in Frankrijk op ongeveer 0.17, te Londen op 0.23 en in sommige Zwitsersche steden zelfs op 0.30. In Italië komt het op ongeveer 0.12. In 1925 is de hydro-electrische sterkte toegenomen met 350.000 kilowatt. In drie jaren is het verbruik verdrievoudigd : van twee en een half milliard Kw.-uren is het tot over de zeven milliard gestegen.

Moeilijk is het cijfers te geven over de ontwikkeling der industrie. Op meer dan een gebied produceert ze thans drie- of viermaal meer dan vóór het fascistische tijdperk.

De verbetering en ontginning van den grond, door irrigatie of afwatering, de weder-opbouw van Messina, de aanleg van spoorlijnen en wegen en andere werken ten gunste van Zuid-Italië, dat zoo lang door de regeeringen van het oude regiem is verwaarloosd, geven op dit oogenblik werk aan meerdere tienduizenden arbeiders.

Het getal werkloozen is teruggeloopen van 541.775 in 1921 op 148.821 in November 1926. En

dit ondanks een aanzienlijke vermindering der emigratie en een belangrijke verhooging van de koers der lira.

Men zou kunnen doorgaan met het weergeven van dergelijke cijfers. De hierbovenstaande zijn voldoende om vast te stellen, dat het fascisme niet alleen in de ideëele oriëntatie van Italië een groot succes heeft bereikt, maar dat het land door datzelfde fascisme even zoowel is gebaat geworden op economisch terrein.

Waarmede het bewijs geleverd is, dat het niet slechts afbreken kan, doch ook opbouwen.

De beginselen van het fascisme zullen weldra, over heel de wereld, hun krachten gaan meten met die van het bolsjevisme. En de toekomst onzer beschaving zal afhangen van den uitslag van dien strijd. Beide systemen hebben hun proeven geleverd. Elk is in eigen huis volslagen meester geweest. Het een heeft reeds tien, het andere vijf jaren tijd gehad om zijn systeem te vervolmaken. Gedurende die tien jaren van zijn bestaan heeft het bolsjevisme zich niet in staat getoond, te herstellen wat het vernield had. Het heeft ruïne, ellende, corruptie gezaaid, overal waar het langs getrokken is. De balans van de eerste vier jaren van

het fascisme is hierboven opengelegd. Is het te verwonderen, dat de door de twee systemen verkregen resultaten zelfs de tegenstanders van het fascisme geïmpressioneerd hebben ?

DE BEGINSELEN VAN HET FASCISME

Men beweert gaarne, zelfs in philofascistische kringen, dat het fascisme geen beginselen heeft.

Men beschouwt het als een reactionnaire beweging tegen schreeuwende misbruiken, een practische beweging die reeds belangrijke practische resultaten bereikt heeft, doch men ontzegt het een leer, een fundamenteele idee, een philosofische conceptie van den staat. Het fascisme zou geen toepassing van een leer zijn, maar het zou er achteraf een hebben gefingeerd. De actie zou aan de theorie zijn vooraf gegaan. Het zou niet zóó zijn, dat bepaalde beginselen de fascistische beweging in het leven hadden geroepen, maar deze zou aan bepaalde beginselen het aanzijn hebben gegeven.

Zij die aldus spreken „kennen het fascisme als actie en als een gevoelskwestie, maar nog niet als

gedachte ; zij hebben de intuïtie van het fascisme, doch hebben geen verstandelijk inzicht erin, kennen er het wezen niet van" [1])

Zeker, Mussolini heeft eens gezegd : „Wij zijn een beweging, wij zijn geen museum van dogmata en onsterfelijke beginselen", en tegenover hen die zich vastklampen aan een woord, als verstandsfossielen, stelt hij zijn „plastisch en dynamisch program".

Zoo stelt hij, tegenover de letter die doodt, den geest die levend maakt. Het fascisme is heelemaal het tegenovergestelde van een doode letter, een gemummifiëerde traditie ; het is een traditie die al eeuwen lang leefde in het onderbewustzijn van al de volksstammen welke, als nakomelingen van de kern van het Romeinsche rijk, het Apennijnsche schiereiland bewoonden.

Tot nu toe heeft aan het fascisme de tijd ontbroken om zwaar gedocumenteerde en scherpzinnig gesystematiseerde boeken te schrijven waarin, bij hoofdstuk en paragraaf, zijn beginselen zouden zijn uiteengezet en verklaard. Het fascisme heeft dringender arbeid te doen gehad. Een werk, dat hoofd en handen van allen opeischte. Maar zijn beginselen bestonden niettemin wel degelijk. Ze waren niet in zwarte letters neergeschreven op het

blanke papier van netjes in de bibliotheken der geleerden gerangschikte boeken, doch ze waren met lichtende letters geschreven in de harten van driehonderd-duizend „zwartgehemden", behoorende tot die Italianen welke, zelfs in de Middeleeuwen, toen de veelvoudigheid van de wederkeerig rivale en vijandelijke soevereiniteit het staatsgezag ondermijnd had, nog niet alle herinnering hadden verloren aan een traditie van 'n unitair Romeinsch Rijk en aan een geloof in Christus. Deze traditie was levend gebleven o.a. door Dante's boek „Monarchia" en door de universeele conceptie van het Pausschap. Het, zij het vaak onbewuste, voortleven dezer oude traditie in geest en hart van een groot aantal Italianen heeft hen instinctmatig en van het eerste oogenblik af, de nog niet geformuleerde beginselen van het fascisme doen begrijpen. Beginselen betreffende den vorm, het doel en de rechten van den staat.

In het tweede hoofdstuk van het tweede boek van zijn werk „De regimine principum" verklaart Sint Thomas dat, evenals het de plicht is van een scheepskapitein zijn schip en de opvarenden te beschermen tegen de gevaren der zee en hen veilig de haven in te voeren, het zoo ook de

plicht is van een landsregeering het volk en deszelfs eenheid te beschermen.

Deze plicht kan echter niet worden vervuld, als de regeering verdeeld is. Tenminste 'n zekere eenheid is daartoe noodzakelijk. Mogelijk is ongetwijfeld 'n betrekkelijke eenheid verdeeld over meerderen, doch deze is nooit anders dan betrekkelijk, en het is evident dat iets wat één in zich is, ceteris paribus, beter kan regeeren dan iets wat slechts in analogen zin één genoemd kan worden.

Zooals elke organische instelling, moet het bestuur van een staat zooveel mogelijk conform zijn aan de natuur. In de natuur nu, ziet men hoe het immer eene eenheid is die domineert. Eén hart in het lichaam, één rede in den geest, één koningin onder de bijen, God in het heelal.

De ondervinding bewijst dan ook, dat de staten die door meer dan één hoofd worden geregeerd in tweedracht ten onder gaan, zooals de profeet Jeremias reeds zei ; en dat dezulke welke één hoofd hebben, genieten van vrede, van recht en van voorspoed.

Welnu, in het parlementaire systeem van Italië bestond zelfs niet meer iets „wat slechts in analogen zin één genoemd kan worden".

Hoe ware zulke eenheid mogelijk geweest, als het parlement, door het soevereine Volk naar zijn beeltenis geschapen, alle schakeeringen weerspiegelde van een volk welks eenheid nog slechts een halve eeuw oud was !

Zeker, dat volk was zich wel bewust, dat de tijd van zijn versplintering voorbij was, dat het een natie vormde. Maar dat bewustzijn was niet sterk genoeg. Italië sluimerde nog, als afgemat na de inspanning der geboorte. Het maakte een periode door van onbewegelijkheid en stilstand gedurende welke de politieke partijen zich oplosten in kleine groepjes, gevormd door politici die zich van hun klanten en gunstelingen omringden. Het vurig idealisme, dat zijn onafhankelijkheid had voorbereid, had plaats gemaakt voor het platte materialisme der maçonnieke en socialistische beginselen.

Zoo was ook de regeering juist het tegenovergestelde geworden van dat wat Sint Thomas als ideaal stelde. In plaats van uit eene eenheid, bestond ze uit eene verzameling van individuen die in alle vraagstukken tegenstrijdige opvattingen huldigden. In plaats van de rechten der gemeenschap te verdedigen tegen de individuen, moest een zoodanig samengestelde regeering wel op het

tegenovergestelde neerkomen : het overheerschen van individueele en groepsbelangen boven die der gemeenschap. In plaats van den staat sterk te maken en de eenheid ervan te consolideeren, deed het parlementarisme niets anders dan den staat verzwakken en zijn eenheid hoe langer hoe meer bedreigen en précair maken. Alsof het hart beheerscht werd door het lichaam, de rede ondergeschikt ware aan de andere vermogens van den geest, aan God den wil werd opgelegd door het heelal !

Reeds het begin der 20e eeuw had de ontluiking van een nationalistische beweging gezien, welker beginselen niet verwant waren aan de veel meer bekende nationalistische bewegingen van Frankrijk en Duitschland. Het was een typisch Italiaansch nationalisme, waarvan Enrico Corradini, een echte apostel-ziel, de profeet en de vurigste propagandist was. Onder zijn vele geschriften waren vooral de twee romans, „La Guerra lontana" en „La Patria lontana", die een aanzienlijken invloed oefende op de jeugd die was gaan walgen van de laagheid en het materialisme der heerschende klassen. Dank zij den zoo klaren en doordringenden geest van Corradini, zag deze jeugd een toekomst naken,

waar het platvloersche materialisme en anti-clericalisme door een verheven en edel ideaal zou vervangen zijn.

De Italiaansche nationalisten zijn nooit talrijk geweest, maar zij vormden een élite-corps, in staat om een heilzamen invloed uit te oefenen elken keer als het land voor een beslissing stond, waarvan zijn toekomst afhing.

Zij baanden den weg die Italië tot de algeheele regeneratie geleid heeft.

De kleine nationalistische groep heeft, door den oorlog met Libye en de interventie van Italië in den wereldoorlog voor te bereiden, door de weermacht te mobiliseeren, door voor de overwinning te strijden, en eindelijk, door de vruchten der overoverwinning op te eischen en te verdedigen, het terrein bereid waarop het fascisme ontluiken en gedijen moest.

Dank zij Corradini, Federzoni, Rocco, Forges-Davanzati, Gualtiero Castellini, Francesco Coppola en velen anderen, had zich een keurbende gevormd, die onverpoosd arbeidde aan de hernieuwing der natie. En ondanks een bijna algemeene miskenning, had het nationalisme een drang tot offervaardigheid voor het vaderland opgewekt, die zich ook mede-

deelde aan de massa's toen het uur der fascistische verwezenlijking sloeg.

En het fascisme heeft, zoodra het zich gesteund wist door de beste elementen van het land, opeens gebroken met een systeem, dat de situatie slechts kon verergeren. En het is teruggegaan naar de leer van Sint Thomas.

Naar het uiterlijk heeft het 't parlementaire regiem voortgezet, maar het heeft aan het parlement slechts een rol van registratie gelaten. Het heeft opnieuw de eenheid in de regeering ingesteld, en heeft zich aldus het middel verschaft om tot het doel te geraken, dat het zich voorstelde.

Naar liberalistische en socialistische opvatting, had de staat ten plicht het welzijn en het geluk te verzekeren van elk individu in het bijzonder en speciaal van de individuen der levende generatie.

Het fascisme daarentegen beschouwt de individuen die op een bepaald tijdstip leven, als een schakel in den ononderbroken keten der vorige, tegenwoordige en toekomstige geslachten. En, wijl de belangen der particuliere individuen in kennelijk conflict kunnen zijn met die der gemeenschap, is het noodzakelijk, dat de regeering niet belemmerd

worde in haar actie door individualistische eischen, maar dat zij het noodige gezag bezitte, om haar taak te volvoeren, die soms wel een offer kan vorderen van de individuen welke op een bepaald oogenblik leven. Boven het belang der enkelingen, moet de staat het belang der gemeenschap stellen, der onafgebroken reeks van geslachten.

Tegenover de Fransche revolutie die de gemeenschap gegrond heeft op het individu, legt het fascisme zijn grondslagen in de familie, waarvan de voorvaderen en het nageslacht deel uitmaken. Boven het recht stelt het den plicht van den enkeling. Het natuurlijke egoïsme van den enkeling moet zwichten voor het belang der natie en moet vervangen worden door een geest van offer.

Het heidensche egoïsme moet de plaats ruimen voor de christelijke deugd van zelverloochening.

Het fascisme stelt de nationale solidariteit boven de klassen-solidariteit, welke gewoonlijk ook niet anders dan voordeelen van stoffelijken aard nastreeft.

Het vraagt de samenwerking van allen voor de wedergeboorte der gemeenschap, ten bate, vooral, der komende geslachten.

Het praat niet van de rechten van het individu

en de plichten van den staat, maar tegen deze opvatting die door de negentiende eeuw werd ingeluid, stelt het die van het recht van den staat en den plicht der burgers. En, waar de staat rechten toekent aan de individuen, daar is het slechts voor zoover deze in overeenstemming zijn met de belangen van den staat. 2)

Deze opvatting echter beteekent geen achteruitzetting der individueele rechten, want, zooals minister Rocco zegt, als het fascisme in de plaats van deze leuze : de gemeenschap voor het individu, — deze andere stelt : het individu voor de gemeenschap, dan is het met dit verschil, dat, „waar „de eerste leus de gemeenschap ten gronde richt ten „bate van het individu, daar vernietigt het fascisme „geenszins de rechten van het individu ten bate van „den staat. Deze rechten worden van ondergeschikt belang verklaard, maar niet geannuleerd ; „omdat de vooruitgang en de bloei dezer rechten, „als ze geproportionneerd en harmonisch zijn, de „voorwaarden vormen voor den vooruitgang en den „bloei der sociale gemeenschap. De staat heeft dus „alle belang bij het welvaren der individuen."

Het fascisme heeft dus een einde gemaakt aan het tijdperk van individualisme en van verzwakking

van den staat. Het wil een sterken staat, zonder evenwel in de socialistische dwaling te vervallen van een staat die voorzienigheidje speelt, van een centraliseerenden en industrieelen staat, noch ook in de heidensche dwaling van een vergoddelijkten staat.

Het wil de individueele activiteit niet hinderen, doch, integendeel, het begunstigt deze. Wel regelt het deze activiteit, opdat er niet enkel een individu of een klasse door gebaat zou worden, maar de geheele nationale gemeenschap.

Het fascisme kan dus niet vereenzelvigd worden, noch met de burgerlijke, noch met de proletarische partijen. Het staat boven alle partijen, want het is nationaal. Voor Mussolini zijn „Italiaan" en „Fascist" twee gelijkbeteekenende termen. En, als vertegenwoordiger van het vaderland eischt hij van de élite dat zij haar tijd niet in ledigheid doorbrenge, maar dat zij leere te bevelen en te leiden ; eischt hij van het volk dat het weer leere te gehoorzamen, waaraan het door de vorige regeerstelsels ontwend was geraakt.

Zoo herstelt het fascisme de hierarchie, het gezag en de discipline.

Terwijl men elders aan de jeugd de verlokkingen voorhoudt van de plundering der rijken en specu-

leert op haar laagste instincten, leert het fascisme opnieuw de waarde kennen van energie, arbeid, solidariteit en offer. En het Italiaansche volk heeft met geestdrift deze fascistische discipline aanvaard, want ze vereenigt in zich èn de jeugd van een nieuw volk èn de ervaring van een eeuwenoud ras van hooge cultuur.

---

1) Deze definitie is van minister Rocco. Aan zijn rede van Perugia ontleen ik een gedeelte van de hier volgende uiteenzetting der fascistische leer.

2) Het spreekt vanzelf, dat hier enkel de politieke rechten der individuen bedoeld zijn, en niet hunne natuurrechten, welke het fascisme in geenen deele wil inkorten of belagen.

LEVEN OF TENONDERGAAN

Op 18 November 1925 verklaarde Mussolini in een rede in de Kamer, dat het buiten Italië onmogelijk was het Fascisme te copieëren, omdat daar nergens de historische, geografische, economische, moreele en psychische omstandigheden eender waren. Hij voegde er echter aan toe, dat men aan het fascisme niet een aantal universeele beginselen ontzeggen kon. — En inderdaad is het verval van het democratisch parlementaire stelsel aanleiding ertoe, dat men in meerdere landen met de grootste belangstelling „het Italiaansche experiment" observeert.

Want met angst vraagt heel Europa zich af, wat de dag van morgen het zal brengen. Het parlementaire systeem heeft zijn tijd gehad ; weinigen zijn zij, die nog oprecht gelooven aan de doelmatigheid ervan. De godsdienstloosheid en de

geest van opstand en verzet hebben allerwegen hun ontbindende kiemen gezaaid. En overal doet de bolsjewistische invloed zich gelden. En het bolsjewisme beteekent de vernietiging onzer beschaving. De geschiedenis van de ontbinding van het Romeinsche Rijk, van den ondergang zijner cultuur in de derde eeuw, doet ons voorzien wat het lot van Europa zal zijn, als onze élites de noodige kracht niet meer hebben, om de innerlijke corruptie te keeren.

Italië heeft ons geleerd, hoe men den moscovitischen waanzin weerstaan kan, welk tegengif men kan aanwenden tegen de leninistische vergiftiging.

De fundamenteele beginselen van het fascisme behouden overal hun waarde. Alleen de toepassing ervan moet verschillen, naargelang de voortgang van het kwaad en ook naargelang de tradities en het volkskarakter van een land.

Eén ding echter staat vast : allerwegen moeten de beginselen van orde, van discipline en van hiërarchie hersteld worden, wil men niet, dat de Europeesche beschaving ten onder ga, dat haar cultuurwaarden worden vernietigd.

Kan men deze beginselen herstellen in het bestaande kader, des te beter ; doch waar dit kader

reeds zóózeer vermolmd blijkt, dat er geen herstellen meer aan is, daar zal dieper moeten ingegrepen worden. Dan kan men bij Italië in de leer gaan, de lessen behartigen die de nieuwe Italiaansche Renaissance ten beste geeft. Mits men niet tot in het oneindige blijve beraadslagen en redetwisten, zooals men bij alle uitgeputte régimes pleegt te doen.

Op 24 October 1917, toen de bolsjewiki de eerste poging deden om de regeering te bemachtigen, was het Russische parlement aan 't beraadslagen. Kerenski sprak er een van zijn bekende, indrukwekkende redevoeringen uit ; daarna schorste men de zitting gedurende eenige uren, om... een dagorde te formuleeren, waarop men de meerderheid der stemmen zou kunnen vereenigen. En toen, laat in den nacht, het Parlement er eindelijk in geslaagd was de formule op te stellen en deze formule kans had de stemmen der meerderheid te verkrijgen, toen... hadden de revolutionnaire bolsjewiki zich in de stad genesteld.

Namen dan den volgenden dag de afgevaardigden, wijzer geworden door de ervaring, energieke maatregelen ? In 't geheel niet. Weer kwamen zij bij elkaar, weer beraadslaagden zij over den toestand, zochten wellicht weer andere formules, totdat... de

roode garde en de bolsjewistische matrozen hen voorgoed wegjoegen.

Het fascisme discuteert niet, maar handelt.

Waartoe ook zou het dienen te discuteeren over dat wat tot het verleden behoort ? Waartoe dient het zich moe te maken over de vraag of Mussolini een onwettige daad begaan heeft door den opmarsch naar Rome ? Men zou erom kunnen lachen (lachen is toch prettiger dan huilen !), als men ziet hoe dezen zich uitsloven om het fascisme te veroordeelen, omdat Mussolini een onwettige daad begaan heeft, en anderen om het fascisme tegen deze beschuldiging te verdedigen door aan te voeren, dat deze daad noch volkomen onwettig zou geweest zijn, noch revolutionnair ; of door te verzekeren, dat de onwettigheid zich op wettelijke wijze voltrokken zou hebben ; of ook, door eraan te herinneren, dat de koning zelf een schijn van wettelijkheid aan den staatsgreep zou gegeven hebben, door zijn weigering om den staat van beleg af te kondigen, zooals hem door het ministerie Facta was voorgesteld.

Inderdaad, de macht gewapenderhand veroveren lijkt onwettig, en beantwoorden aan een oproep van

den koning om een ministerie te vormen, lijkt heelen-al overeenkomstig den regel.

Zoodat zij die beweren, dat het een revolutionnaire daad was, volkomen gelijk hebben, en zij die dit ontkennen, hebben... óók gelijk.

Met Pernot [1]) zou men zelfs kunnen aantoonen, dat Mussolini een onwettig stelsel bestreed, want, in den loop der jaren hadden de aanmatigingen van parlement en ministerie de rechten van den koning overwoekerd, welke toch door de Italiaansche grondwet gewaarborgd waren.

Zoo zou komen vast te staan, dat Mussolini niets anders gedaan heeft dan op onwettige wijze een eind te maken aan een onwettig geworden stelsel.

Doch van hoe luttel belang zijn deze kleine distincties tegenover het feit, dat Mussolini zijn land gered heeft van den moscovitischen ondergang. Kan men niet beter met Napoleon zeggen, dat hij die zijn vaderland redt, geen enkele wet overtreedt ? *)

Overigens is de geschiedenis daar om ons te

---

*) De quaestie is wel delicaat, omdat men toch niet elken avonturier exlex kan verklaren, die zich in het hoofd zou halen „zijn vaderland te redden", door zich op te werpen tegen het gevestigde gezag. Overigens wordt hier geen

leeren, dat het vaderland gewoonlijk niet door wettige middelen uit een benarde positie gered wordt. En niemand kan er toch aan twijfelen, dat Mussolini zijn vaderland uit een heel gevaarlijken toestand heeft gered.

Dit heeft hij gedaan door, met instemming van het volk, een soort dictatuur te vestigen, wat de eenige manier is, om in tijden van groote beroering de orde weer te herstellen. Dank deze dictatuur kan het gezag worden uitgeoefend, zonder verloren te raken in ijdele couloir-combinaties, om zijn eenige doel te bereiken : het heil van het vaderland.

Het is, zooals Camille Aymard zegt, in zijn indrukwekkend en overtuigend boek, „Bolchévisme ou Fascisme" : de redding van het land door de dictatuur is in alle geval te verkiezen boven den ondergang door de democratie, en door het kleingeestige quasi-respect voor verouderde vormen, die onmachtig zijn de ernstige gevaren van het oogenblik het hoofd te bieden.

---

verhandeling gegeven over de gronden van het staatsgezag en de rechten der revolutie. En wel niemand zal aan het woord van Napoleon een dogmatisch gezag toekennen. (Noot v. d. vert.)

Wijl in tijden van groote sociale omwentelingen, het gezag méér noodig is dan de vrijheid, waarom zou men zijn toevlucht dan niet nemen tot een aan de omstandigheden meest geëigenden vorm ?

Als men onder de bedreiging van een groot publiek gevaar verkeert, kan een dictatuur wettig worden.

Italië had nog de herinnering aan het Romeinsche Rijk bewaard, waar, telkens als een ramp of een groot gevaar den staat bedreigde, men de dictatuur instelde. Zoodra alles goed geregeld is, heeft een dictatuur geen zin meer, doch als alles lijkt te vergaan, terwijl toch de natie nog een krachtigen wil om te leven in zich voelt, dan is het oogenblik der dictatuur gekomen.

Zonder dat is het onmogelijk een nieuw regiem te installeeren.

Hieromtrent vindt men overeenstemming tusschen personen van de meest uiteenloopende politieke overtuiging. Mirabeau zegt: „De dictatuur is de veiligheidsklep der democratie, het is het stelsel waartoe wij onze toevlucht moeten nemen in buitengewone omstandigheden om het heil van het vaderland te verzekeren". — Emile de Girardin : „De dictatuur is het gezag van de macht. Elk nieuw regiem heeft, om te ontluiken het nest

der dictatuur noodig". — En G. Larousse: „Bij een vrij volk kan de dictatuur op zeker oogenblik een volstrekte noodzakelijkheid zijn, om het heil der gemeenschap te verzekeren... Hoezeer men er ook op uit zou willen zijn de wettelijkheid te handhaven, geen enkele regel van publiek recht kan staande blijven tegen de evidente noodzakelijkheid, en wij achten wettig alle tijdelijke dictatuur, die het volk redt van de anarchie of van een vreemde invasie". 2)

Niemand zal betwisten, dat Italië door anarchie bedreigd werd. Niemand kan ook betwisten, dat heel Europa bedreigd wordt niet enkel door de anarchie, maar ook door een verschrikkelijke invasie en door een omwenteling zonder weerga in de geschiedenis.

Dat zij die praten van vrede en veiligheid, niet beschaamd worden als degenen over wie Sint Paulus spreekt: „Als de menschen zullen zeggen: „vrede en veiligheid", dan zal een plotselinge rampspoed zich over hen uitstorten, als de smarten over een vrouw die baren moet, en zij zullen er niet aan ontkomen". I Thess 5|3)

Zeker, de vrede is het grootste goed der menschheid en men moet met al zijn krachten ernaar stre-

ven dat te behouden of te verwerven. Maar staande tegenover het bolsjewisme en tegenover de onmetelijke en onherstelbare ruïne die ons bedreigt, is het een lafheid, is het een misdaad te bazelen van „vrede en veiligheid". Eerbied afdwingen van de revolutionnaire elementen kan men nu eenmaal niet anders dan door ze de vuist voor te houden.

De fascisten hebben de handlangers van Moscou niet overwonnen met discuteeren en parlementeeren, met te praten over vrede en naastenliefde. Zij hebben de doodsvijanden onzer beschaving overwonnen door de straten op te gaan en ze te bevechten met wapenen aan de hunne gelijk. Als zij beleedigd werden en gemolesteerd, antwoordden zij met beleedigingen en molestaties op hunne beurt. Wijl de staat niet meer bekwaam was hen te verdedigen, verdedigden zij zichzelf. Een overval, de vermoording van een fascist, werd onmiddellijk met een strafexpeditie beantwoord.

Als een staat de noodige kracht mist om zich te verdedigen en het leven zijner burgers te beschermen, dan zal deze of een dergelijke wijze van optreden het eenige redmiddel zijn. Anders zal er niets anders opzitten dan tenonder gaan.

In een christelijke maatschappij moest het wel

anders zijn, maar wie de werkelijkheid kent, weet dat het niet anders zijn zal.

De menschen zooals ze nu eenmaal zijn, zullen met schikkingen en vergelijken niet uit den chaos geraken.

Daarom zal ook het fascisme nooit een politiek van coalitie en compromis voeren, want daarmee zou het zijn beginselen verloochenen en zou het zijn eindsucces opofferen aan een oogenblikkelijke voldoening. In deze wereld, en met deze menschen, zoowel wat aanhangers als tegenstanders betreft, kan het in zijn hernieuwingswerk niet slagen, tenzij op voorwaarde van intransigent en onverdraagzaam te zijn.

En niemand behoeft zich op farizeesche wijze hieraan te ergeren.

De negentiende eeuw heeft ons zoodanig verzadigd van liberalisme, dat de meesten onzer zich verplicht achten, het gelaat te versluieren, bij het hooren van dat noodlottig woord van onverdraagzaamheid.

De katholieken vooral zijn er zoo vaak van beschuldigd geworden, dat zij meenen zich ertegen te moeten verdedigen. Alsof de resultaten van het verdraagzame liberalisme zoo weldadig voor de

menschheid waren, dat men het zou moeten beschouwen als het hoogtepunt der politieke evolutie van het menschelijk geslacht.

Men kan nu eenmaal, practisch gesproken, het onverdraagzame bolsjewisme niet met kans op succes bestrijden, tenzij door eenzelfde onverdraagzaamheid. Het is ook beter te strijden dan in onteerenden vrede te leven. De overwinning wordt op het slagveld verworven ; zij rijpt niet in de wachtkamers, de voorportalen en de slentergangen der parlementen.

Bij het begin der Russische revolutie, toen Kerenski nog de macht in handen had, bedreigde Lenin hem in de volle Douma.

„Weet gij, zei de verdraagzame Kerenski, dat ik u zou kunnen laten arresteeren ? Maar ik zal het niet doen...” „Dat weet ik wel, antwoordde Lenin hem, en ik tart u ook om het te doen. Daar zijt ge te laf voor. En ik, zoodra ik de macht zal hebben overgenomen, zal ik u laten gevangen nemen en u het hoofd laten afhakken”. 3) En Lenin zou woord gehouden hebben, als Kerenski, de groote fraseur, niet de vlucht genomen had, nadat hij daags tevoren gezworen had op zijn post te zullen sterven.

Als Kerenski fascist geweest was, zou hij Lenin

van de trappen van de Douma hebben laten werpen, en Rusland ware misschien behoed geweest voor de grootste ramp zijner geschiedenis.

Dat zij, die nog droomen van een politiek van het juiste midden, zich spiegelen aan het voorbeeld van Rusland. Al die eerzame en bedaarde burgers, die niets willen weten, noch van bolsjewisme, noch van fascisme, staan buiten de werkelijkheid van dezen tijd. Er zijn oogenblikken in het leven der volken, dat men moet weten door te tasten of ten-ondergaan. Zij die geen partij kiezen, begunstigen, zonder het te willen, de vernielende machten, die in 't geniep Europa ondermijnen. Het uur der fijne schakeeringen is voorbij. Wie geen fascisme wil, roept het bolsjewisme op en steunt dit. Zij die discuteeren, die het vóór en het tegen wegen en nawegen, zullen door de eenen vernietigd worden, of weggevaagd door de anderen.

Dat allen die niet willen vergaan, zich afwenden van een afgeleefd regiem, dat zij zich vereenigen om het gezag, de discipline en de hiërarchie te herstellen.

Eerst dan zal Europa niet wegzinken in den demo-liberalistisch-bolsjewistischen afgrond.

Een periode van nieuw leven wacht ons, als wij

de kracht hebben de loomheid van ons af te schudden, als wij den moed tot offer bezitten, als wij — om het met één woord te zeggen — den vasten wil hebben om den weg te volgen, die het aloude Latijnsche genie ons wijst, door de persoon van Mussolini.

---

1) „L'expérience italienne", p. 13 vv.

2) Deze citaten zijn uit het reeds genoemde werk van Camille Aymard.

3) Camille Aymard o.c. p. 86

Imprimatur

J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.

Buscoduci, die 1 Decembris 1927

Van de overige werken noemen wij speciaal :

DE MAN 'N MAN

(Lessen van het Leven)

en **LEEKEN-RELIGIO** (afzonderlijk, in een fijn afgewerkte editie uitgegeven fragment van DE MAN 'N MAN)

In „Roeping", November 1927, waar een gedeelte van een der hoofdstukken van dit boek werd geplaatst, schreef M. (= M. Molenaar) het volgende ter inleiding : „Onder deze tietel schreef Wouter Lutkie een opstel dat binnenkort, met een aantal andere, verschijnen zal in een boek : „De Man 'n Man".

Er worden hoogst belangrijke en tijdige dingen gezegd door deze oorspronkelijke denker, die hartelik pleegt deel te nemen aan z'n tijd, èn toch genoeg kritiese zin weet te bewaren, om 't overdrevene van 't normale, 't vergroeide van 't zuiver gerichte te onderscheiden, èn toch genoeg durf om dit openlik op te merken.

In dit opstel handelt Lutkie over de belangstelling, die in verschillende leken ontwaakt is voor al wat geestelik en kerkelik leven is. Natuurlik : dat is prachtig, dat moet worden aangemoedigd : maar dat moet ook worden gebrandmerkt, wanneer n.l. die belangstelling vergroeid is tot „het domme streven van mensen — zoals Lutkie zegt — die, zonder geestelik kleed en zonder geestelike roeping, zich toch als geesteliken gebaren. Willen uitsteken boven de eenvoudige gelovigen die niet beter weten. En willen lesjes uitdelen aan priesters en kloosterlingen. Dwepen in het wilde weg met een bodemloos „leekenapostolaat".

Leken-apostolaat dus, wat niet geschiedt uit apostoliese liefde, maar uit lust tot protest en kritiek, uit kleingeestige betweterij. De mond vol hebben over God en 't heilige, maar 't hart leeg : doen a l s o f, maar niet doen uit drang van overtuiging ; leven boven z'n geestelike stand ; daartegen gaat Lutkie's betoog.

Als verschijnsel is 't zichtbaar in de litteratuur, maar ook in 't politieke leven, in 't gezelschapsleven. En 't ergste is : deze vergroeide geestelike belangstelling houdt er gewoonten op na, die ook bestaan bij mensen, die niet „kwezelen" en niet „huichelen". Bij hen is het echt, zegt Lutkie, komt spontaan van binnen uit. Zij volgen in oprechtheid van hart een goed voorbeeld, of geven een goed voorbeeld aan".

't Wil me voorkomen, dat Lutkie van deze distinktie, die hij zelf zeer menskundig en eerlik maakt, zich beter had moeten doordringen in 't verloop van heel z'n opstel : niet enkel, zoals nu, terloops.

Volgt nu 't diepste en zuiverste gedeelte uit deze godsdienstig-zedelike verhandeling : de verklarende oorzaken n.l. van deze religieuse buitensporigheden : we willen 't om z'n hoge waarde hier in z'n geheel weergegeven. M. (olenaar)